Poštnina plačana v gotovini.
Leto LXXIV., št. 266 Ljubljana, torek 18. novembra 1941-XX Cena 40 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L, za inozemstvo: 15.20 L.
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Dan brez bojev v Gondarju

Tudi v severni Afriki nikakih posebnih dogodkov — Eno angleško letalo sestreljeno

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 17. novembra naslednje vojno poročilo štev. 533:

Na bojiščih v severni Afriki nič pomembnega.

Po že objavljenih ostrih borbah miren dan na bojišču pri Gondarju.

Sovražno letalstvo je metalo bombe na mesto Derno. Nekaj poslopij je bilo poškodovanih in zadeta je bila neka bolnišnica. Žrtve ni bilo nobene.

V Marmariki je bilo sestreljeno sovražno letalo, ki je v plamenih padlo na zemljo. —

Priznanje admirala Cunninghama

Berlin, 18. nov. s. Tisk objavlja izjave poveljnika angleške mornarice v Sredozemlju admirala Cunninghama, ki jih je dal nekemu ameriškemu novinarju. Admiral je demantiral trditve londonske propagande in dejal, da je italijanska mornarica še vedno silen nasprotnik in da bi bila usodna zmota, podcenjevati moč in udarno silo sovražnika. Ta izjava je korigirala izredno optimistične izjave ministrskega predsednika Churchilla, ki je nedavno izjavil, da Anglija gospodari v Sredozemlju. Admiral je smatral to izjavo za potrebno tudi zaradi tega, da se ne bi jemal preresno Churchillov predlog o odhodu angleške mornarice na Tihi in Indijski ocean za primer, da bi nastala vojna med Zedinjenimi državami in Japonsko.

General Fonger pri Duceju

Rim, 18. nov. s. V Beneški palači je Duce sprejel novega podtajnika letalskega ministrstva generala Rina Corsa Fougerja. Ob tej priliki je general Fouger pred Ducejem prisegel.

Armijski general Fouger je bil rojen l. 1894 v Bastiji na Korziki. Udeležil se je svetovne vojne in leta 1917. je postal vojaški pilot. V vojni je bil dvakrat ranjen. Tri leta po vojni je postal kapetan. Nato se je njegova vojaška kariera naglo razvijala. Leta 1928 je bil poveljnik prve skupine lovcev. Izkazal se je kot velik iniciator in organizator. Ustanovil je šolo lovcev, ki so se že v španski državljanski vojni nad vse izkazali. Leta 1933. je postal brigadni general. Nato je šel v Tripolitanijo, od tam v Libijo. Leta 1937. je bil že kot divizijski letalski general dodeljen letalskemu ministrstvu. Predlanskim je postal general letalske eskadre in je prevzel poveljstvo tretje eskadre letalskih sil. V pretekli zimi je poveljeval italijanskemu letalskemu zboru na obalah Rokavskega pokavskega preliva. General Fouger je pripadal od vsega početka fašističnemu pokretu. Bil je odlikovan s tremi srebrnimi svetinjami za vojaške zasluge in visokimi tujimi odlikovanji.

Velik uspeh na Krimu

Nemci in Rumuni v Kerču — Nad 100.000 ujetnikov na Krimu — Hude izgube Sovjetov pri umiku na Kavkaz — Bombe na Moskvo in Petrograd

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. nov. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Kakor je bilo objavljeno s posebnim poročilom, so nemške in rumunske čete zavzele včeraj po srditem boju važno pristaniško mesto Kerč. Vzhodni del polotoka Krima je sedaj popolnoma v naši posesti. Število v bojih za predor in v zasledovanju sovražnika na Krimu ujetih sovjetskih vojakov se je medtem povečalo na 101.600 mož. Poleg zelo krvavih izgub v bojih na kopnem je imel sovražnik pri poizkusih, da bi rešil svoje čete preko morske ožine pri Kerču, hude izgube zaradi letalskih napadov.

Uspešni napadi močnih oddelkov bojnih in lovskih letal so bili usmerjeni proti zbirališčem sovjetskih čet in transportnim kolonam, kakor tudi proti letališčem in železnicam na področju okoli Moskve in Vologde. Moskva in Petrograd sta bila v pretekli noči bombardirana.

Na morju ob Angliji so potopila bojna letala podnevi manjšo trgovsko ladjo ter poškodovala z bombami tovorno ladjo srednje velikosti.

Pri napadu nemških bojnih letal na angleško letalsko oporišče v oazi Džarabub, ki je bil omenjen v včerajšnjem vojnem poročilu, je bilo uničeno na tleh večje število sovražnih letal, med njimi tudi večmotorni bombniki.

V letalskih bojih v severni Afriki sta bila sestreljena dva angleška bombnika in dve lovski letali.

Obstreljevanje Sevastopolja

Berlin, 18. nov. s. Nemško topništvo je 16. t. m. uspešno obstreljevalo sovjetske pristaniške naprave v Sevastopolju. Neka sovjetska petrolejska ladja je bila večkrat zadeta in zažgana. Blizu Kerča je protiletalsko topništvo zadelo sovjetski trgovinski parnik in ga zažgalo.

Odbit protinapad

Berlin, 18. nov. s. V odseku Moskve je bil predvčerajšnjim odbit nadaljnji protinapad, ki so ga bolješeviki izvedli z znatnimi mehaniziranimi sredstvi. Sovražnik je imel najtežje izgube. V akciji so sodelovale tudi skupine nemških strmoglavcev, ki so v prav nizkih poletih bombardirali sovjetske kolone. Uničenih je bilo skupno 36 tankov.

S finskega bojišča

Helsinki, 18. nov. s. Okrog utrdb, ki obkrožajo sovjetsko oporišče na polotoku Hangö, je delovanje sovjetskega topništva v zadnjih 24 urah izredno živahno. Topništvu odgovarja finska težka artiljerija uspešno. Izbruhnili so požari na kolodvoru v Hangöju in na letališču Taktonu. Finsko topništvo je zadelo sovjetske ladje, ki se gnetejo v pristanišče.

Na Karelski ožini se nadaljuje dvoboj topništva, možnarjev in metalcev bomb. Na fronti pri Sivaerviju je prav tako v akciji topništvo z obeh strani. Na morju ni bilo pomembnejših akcij. Z vzhodnega pasu Finskega zaliva so se slišale močne eksplozije. Najbrže skušajo Sovjeti razstreliti led, da bi razmestili edinice svoje mornarice.

Finsko letalstvo je spet bombardiralo murmansko železnico. Finski lovci so sestrelili eno sovjetsko lovsko letalo, protiletalsko topništvo pa je sestrelilo dva lovca.

Skoraj vsa Doneška kotlina izvojevana

Uspešni zaključek tretjega dela operacij italijanskega ekspedicijskega zbora

Z vzhodne fronte, 18. nov. s. Italijanski ekspedicijski zbor je dosegel nadaljnjo veliko zmago. Predvčerajšnjim se je zaključila vrsta operacij, ki so bile med doslej najtežjimi, pa tudi med najbolj pomembnimi, kajti dokazale so hrabrost italijanskega vojaka in njegovo sposobnost, da se prilagodi slabemu podnebju. Že od pričetka oktobra so pehotne kolone in brzi oddelki ekspedicijskega zbora v najhujših borbah s sovražnikom. Čete so prodrle z Dnjepra, kjer je vsak polk prestal ognjeni krst in si priboril slavo. V sodelovanju z nemškimi tovariši so potisnile ostanke Buljonijevih armad z najbolj oddaljenih postojank Doneške kotline.

Vreme je bilo neugodno in ruske ceste, ki se v dežju že prvi dan spremene v pravcato močvirje, so strašne. Te prilike sta v oktobru še poslabšala sneg z mrazom. Ob pričetku operacij onkraj Dnjepra so bili vojaki prisiljeni zapustiti motorna vozila, ki so jih prevažala po Ukrajini iz kraja v kraj. Na Dnjepru potolčeni sovražnik se je naglo umikal, da bi se organiziral drugod in branil nove važne postojanke. Treba ga je bilo neprestano zasledovati in ga siliti k borbi.

Do Stalina se naše kolone niso ustavile. Po hudih borbah so boljševiki pred Stalinom popustili in mesto je padlo. Prvi del operacij, ki so bile poverjene ekspedicijskemu zboru v Doneški kotlini, je bil s tem zaključen.

Sovražnika pa je bilo treba še naprej zasledovati in mu iztrgati nadaljnje industrijske in vojne objekte. Devet dni je trajal drugi del operacij italijanskih čet ob Doncu. Sovražnik se je srdito branil in upiral med Rikovom in Gerlovko. S štirimi divizijami je skušal preprečiti naše napredovanje. Naši oddelki so vzdržali pritisk in onemogočili sovražni obkoljevalni načrt. Nazadnje so prešli v protinapad. Tako se je tudi ta tretja etapa italijanskih operacij v Doneški kotlini zaključila s porazom Sovjetov, ki so se umaknili proti Vorošilovgradu. Doneška kotlina je zlaj skoraj popolnoma očiščena.

Fašistično letalstvo je odlično sodelovalo v vseh akcijah v Doneški kotlini. Velika oskrbovalna letala so neprestano dovažala v prve črte strelivo, živež in zimska oblačila. Važno delo so opravljala tudi izvidniška letala. Letalske skupine so bombardirale sovražnikove rezerve, ki so prihajale na bojišče, in zlasti konjenico, ki je napadala naše oddelke. Lovci so bili neprestano v zraku in so ščitili druga letala. Naloga letal je bila izredno težavna zaradi slabega razgleda, neugodnih vetrov, viharjev in snega ter neuporabnih letališč. Kljub temu je bilo letalstvo ekspedicijskega zbora stalno gospodar neba nad bojiščem.

Izkazali so se odlično tudi vsi drugi oddelki ekspedicijskega zbora, posebno pa oddelek Črnih srajc, ki je peš pohitel v prve črte ter prehodil v enem dnevu po 40 km, tako da si je pridobil pohvalo poveljnika ekspedicijskega zbora.

Nemška civilna uprava v zasedenem ozemlju

Berlin, 18. nov. s. Hitler je odredil uvedbo civilne uprave v nedavno zasedenih vzhodnih ozemljih in v področjih, kjer so vojaške operacije zaključene. Prva njena naloga bo obnova in vzdrževanje javnega reda in civilnega življenja. Uprava bo podrejena posebnemu nemškemu ministru. Hitler je imenoval v ta namen državnega vodjo Alfreda Rosenberga za ministra za vse zasedeno ozemlje. Za njegovega stalnega namestnika je bil imenovan Alfred Mayer. Civilno upravo so uvedli najprvo na področju bivših baltiških držav v Litvi in Letoniji ter v nekaterih predelih Bele Rusije. Ta ozemlja tvorijo skupen nemški komisariat vzhodnih držav. Za komisarja je Hitler imenoval okrožnega vodjo Henrika Lohsea. Tudi v nekaterih delih Ukrajine je že bila uvedena civilna uprava. Za ukrajinskega komisarja je bil imenovan okrožni vodja Erich Koch.

Litvinov v Iranu

Teheran, 18. nov. u. Angleško poslaništvo v Teheranu je včeraj objavilo, da so Litvinov in njegvi tovariši zapustili Baku in z ladjo prispeli v Pahlevi. Iransko zunanje ministrstvo je poslalo tja dva avtomobila, s katerimi se bodo prepeljali v Teheran.

V Teheranu je medtem nastopila zima. Nastali so snežni meteži in pritisnil je močan mraz. (Piccolo.)

Program generala Toja

Kaj zahteva Japonska od Zedinjenih držav — Mirna penetracija v Francosko Indokino — Ukrepi za obrambo Mandžurije

Tokio, 17. nov. d. V ponedeljek zjutraj je imel predsednik japonske vlade Hideki Tojo pred japonsko zgornjo zbornico govor, v katerem je govoril o odnosih med Japonsko in Zedinjenimi državami. Min. predsednik Tojo je med drugim izjavil, da bi bilo glede na zadnje izkušnje težko kar koli reči o morebitnem izidu pogajanj med Japonsko in Zedinjenimi državami. V svojih diplomatskih razgovorih z Washingtonom zasleduje Japonska naslednje cilje:

1. Odstranitev poskusov kake tretje sile, da bi motila izvrševanje programa novega reda na Kitajskem;
2. Likvidacija sovražne akcije, kakršna je trenutno n. pr. gospodarska blokada proti Japonski s strani tujih sil, ter vzpostavitev normalnih mednarodnih gospodarskih odnosov.
3. Preprečenje razširjenja evropske vojne na Daljni vzhod z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Opozarjajoč na dogodke, ki so dovedli do pošiljatve japonskih čet v Francosko Indokino, je min. predsednik Tojo izjavil, da se je izvajanje docela miroljubnega japonskega programa v inozemstvu predstavljalo povsem napačno. Gospodarska blokada Japonske, kakor so jo izvedle tuje sile, predstavlja sovražno dejanje, ki je morda še slabše od prave vojne.

Glede na razvoj Mandžukua je min. predsednik Tojo izjavil, da si Japonska ne more dovoliti, da bi brezbrižno gledala na mednarodni razvoj, kakor ga je sprožil izbruh sovjetsko-nemških sovražnosti. Japonska je zaradi tega na tem področju ukrenila vse potrebne ukrepe, ki bodo sposobni, da zavarujejo položaj Japonske. Glede na izredno resnost položaja mora japonski narod prevzeti vse napore, da dokonča svojo nacionalno obrambo. Tojo je zaključil svoja izvajanja z izjavo prepričanja, da bo japonski narod v čvrsti povezanosti doprinesel vse žrtve, ki so potrebne za uresničenje japonskih nacionalnih ciljev.

Tokio, 18. nov. s. Bivši prometni minister Ogava je v parlamentu prvi posegel v debato. Vlada mora doseči narodno sodelovanje ter opustiti tradicionalni sistem tajne politike. Zlasti se mora javnost poučiti o razvoju japonsko-ameriških pogajanj Vlada mora spraviti narod v vojno stanje in poskrbeti za kritje vojaških izdatkov do kakršnega koli zneska, kajti Japonska mora zmagati. Ustvariti je treba vojno gospodarstvo in povečati proizvodnjo. Razen riža je treba pospešiti proizvodnjo drugih najvažnejših življenjskih potrebščin. Odpraviti je treba vse organizacijske težkoče v javnem in privatnem življenju, tako da bo država kos zahtevam časa.

Ministrski predsednik Tojo je Ogavi odgovoril in izjavil, da je z njim enakega mnenja in da namerava obveščati narod o delu vlade, kolikor ne bo pomislekov glede razvoja zunanjepolitičnih in vojaških vprašanj.

Zaupnica in nova pooblastila vladi

Berlin, 17. nov. d. Nemški poročevalski urad javlja iz Tokija:

Obe japonski zbornici sta danes odobrili skupno resolucijo, ki pooblašča japonsko vlado, da brez obotavljanja nadaljuje s podporo japonskega naroda pot za dosego japonskih nacionalnih ciljev.

Ministrski predsednik Tojo je nato izjavil, da bo njegova vlada čuvala čast in prestiž države ter da bo z odločnostjo dosegla pravične cilje japonske politike.

Tisk o govoru zunanjega ministra Toga

Tokio, 18. nov s. Ves japonski tisk obširno poroča o včerajšnji seji parlamenta, ki je bila spričo govora zunanjega ministra Toga zgodovinskega pomena. V svojih komentarjih opozarjajo zlasti na ugotovitev japonskega državnika, da je rešitev sedanjega položaja nujnega značaja in da je japonski imperij pripravljen na sleherno eventualnost.

Američani in Angleži zapuščajo Kitajsko

Tokio, 18. nov. s. »Jomiuri« objavlja poročilo iz Šanghaja, da bo kontingent severnoameriških mornarjev, ki se pripravlja na odhod iz Kitajske, premeščen na oporišče v Manili. Ta kontingent šteje 965 ljudi. 750 jih je bilo doslej v Šanghaju 55 v Tiencinu in 160 v Pekingu.

»Asahi« poroča, da so se zastopniki 24 angleških trgovskih podjetij v Tiencinu sestali v tamkajšnji angleški trgovinski zbornici in določili pogoje ter roke za evakuacijo svojih podjetij in imetja. List računa, da je sedaj v tiencinskih bankah zamrznjenih 6,850.000 jenov angleškega in ameriškega imetja. Večina tega denarja je naložena pri japonskem zavodu Yokohama Specie Bank, ostali denar pa pri kitajski rezervni banki in po drugih zavodih.

Preiskava v japonski trgovinski zbornici v Los Angelesu

Tokio, 18. nov. u. Kakor poroča »Niči Niči«, so ameriški policijski organi preiskali prostore in urade japonske trgovinske zbornice v Los Angelesu. List poroča, da so ob tej priliki zaplenili mnogo dokumentov, med njimi tudi prospekte dobav za japonsko vojsko in mornarico.

Beaverbrookove zmote glede Turčije

Ankara, 18. nov. u. V svojem zadnjem govoru se je lord Beaverbrook dotaknil tudi turškega vprašanja. Opozoril je na nemir, ki se je pojavil v Turčiji, in pripomnil, da izolacija privlačuje napad. Pripomnil je, da Turčija pričakuje realizacije nekaterih pogojev, da bi se potem vključila v angleški tabor kot močna zaveznica.

List »Akšam« odgovarja na te trditve in pripombe ter naglaša, da se lord Beaverbrook zelo moti. Res je, pravi list, da nas je ta vojna izučila, da izolacija privlačuje napad, toda mi nismo izolirani, ker smo prijatelji Nemčije, pa s pogodbo vezani tudi na Anglijo. Prav v tej vojni smo se prepričali, kako koristno je, da nismo izolirani. Predvsem pa se zanašamo na našo moč. Poleg tega pa Turčija ne pričakuje izpolnitve nikakih pogojev, spričo katerih bi zašla v eden ali drugi tabor. Turška politika ne računa z naključnimi prilikami.

Turški politični krogi in ostala javnost je z zadovoljstvom sprejela te ugotovitve turškega lista. Odgovorni krogi so bili užaljeni, ker je angleški minister Turčiji pripisal neke namene, ki niso bili nikakor zaobseženi v turških zunanjepolitičnih smernicah. (Piccolo.)

Preiskava zaradi potopitve turškega parnika

Ankara, 18. nov. s. Prometni minister je sklenil razširiti preiskavo zaradi potopitve parnika »Kajnak Dera« na Črnem morju, ki jo je zadel torpedo z neke sovjetske podmornice. Med drugim so sklenili zaslišati posadko potopljene ladje in poveljnika jadrnice »Gulpinar«, ki je rešila brodolomce s potopljenega parnika.

Rooseveltova prevara ameriške demokracije

Pred dvema mesecema je že bilo odločeno, kar je sedaj kongres s težavo odobril — Rooseveltovi odposlanci v Evropi

Berlin, 18. nov. u. Roosevelt je poslal novega posebnega odposlanca v Evropo. Gre za predsednika parlamentarnega finančnega odbora Snyderja. Vesti iz angleškega vira kažejo, da mu je bila poverjena podobna naloga kakor svoj čas nekemu Wilsonovemu zastopniku tik pred tedanjo ameriško vojno napovedjo Nemčiji. Snyder prinaša v Anglijo posebno Rooseveltovo poslanico za angleškega ministrskega predsednika.

Medtem se je pripeljal v London tudi še drug Rooseveltov sotrudnik in organizator ameriške pomoči Sovjetski zvezi Everell Harriman. Njegova naloga je podati se na inspekcijsko potovanje in dognati efektivne praktične možnosti nadaljnjega povečanja vojnih dobav, kakor so bile dogovorjene na trojni konferenci v Moskvi. Svoje potovanje naj bi začel v Arhangelsku in zaključil v Basori.

Preden pa je zapustil Washington, je smatral za potrebno, dati novinarjem nekaj izjav, očitno zaradi tega, da bi razpršil najmanjši dvom o pravih namenih Bele hiše. V svojih izjavah je med drugim dejal, da je bilo že pred dvema mesecema sklenjeno, oborožiti trgovinske parnike. Sklep je bil v tem času tudi stvarno in točno izvršen. Bili so pripravljeni topovi in v prihodnjih štirih mesecih bo postopno oboroženih 400 ladij. 185 izmed njih je določenih za oskrbo Anglije, 135 pa jih je rezerviranih za plovbo po Rdečem morju in po Tihem oceanu.

»Sleherna ladja«, je dejal, »pa ne bo oborožena samo s topovi srednjega kalibra in s protiletalskimi topovi, marveč tudi z metalci bomb in globinskih bomb. Poveljniški most bo zavarovan z oklepom in na ladjah bodo še druge obrambne priprave. V ostalem pa ni nobena tajnost, da bodo v nekaj dneh krenile v tako zvano vojno morsko področje tudi brze motorne ladje, ki so bile zgrajene prav za dobavo vojnih potrebščin Angliji in Rusiji. Takih ladij zgradijo v Zedinjenih državah povprečno po tri na teden. Ladje so napol vojne, napol trgovinske.«

Kakor torej vse kaže, pripominjajo tukajšnji politični krogi, je bil Roosevelt gotov svoje stvari. Vedel je, da bo kongresu ne glede na voljo posameznih zastopnikov ameriškega naroda izsilil odločitev o spremembi nevtralnostnega zakona. Nihče se torej ne bo smel čuditi, če se bodo v kratkem izkazale za resnične informacije diplomatskega sotrudnika listov skupine »Howard Scrips« glede posebnega rusko-ameriškega operacijskega načrta, o katerem je nekaj podrobnosti že znanih in ki določa med drugim tudi poseg dveh ameriških ekspedicijskih zborov v vojno. Eden naj bi nastopil v smeri od Arhangelska, drugi na Bližnjem vzhodu. Ni izključeno, da je tudi omenjeno inspekcijsko potovanje Harrimana v neki zvezi s tem načrtom. (Piccolo.)

Padel je tudi videz ameriške nevtralnosti

New York, 18. nov. s. »Christian Science Monitor« pravi, da se je s padcem nevtralnostnega zakona zrušil tudi sleherni videz ameriške nevtralnosti. »Chicago Tribune« ugotavlja, da bodo odslej ameriške ladje torpedirane in da bo v bodoče mnogo ameriških mornarjev utonilo.

Kar se tiče malenkostne večine, ki je bila dosežena pri spremembi nevtralnostnega zakona, izjavljajo politični opazovalci, da bi ta večina ne bila dosežena, če bi se lahko posamezni parlamentarci ozirali na želje svojih volilcev in glasovali po svoji pameti. Nikoli v zgodovini se nobena država s tako majhno parlamentarno večino ni odločila za vojno. Nekoč je predsednik sledil javnemu in kongresnemu mnenju, sedaj je predsednik narod in kongres potegnil za seboj v vojno. To pa je tudi v nasprotju z načeli tako zvane križarske vojne za demokracijo. Kar se je tokrat zgodilo, križa načela demokratsko razpoloženega naroda, ki se proti svoji volji in proti svojim interesom zavaja v vojno.

Ameriški manevri

Washington, 18. nov. s. Včeraj so se v severni in južni Karolini pričeli veliki manevri ameriške vojske, pri kateri sodelujejo tudi mehanizirani oddelki. Na vajah je skupno 300.000 mož.

Obnovite naročnino!

Odločno zavrnjena angleška propaganda

Monakovo, 18. nov. s.. »Münchner Neueste Nachrichten« odločno reagirajo na domisleke angleške propagande glede položaja na vzhodni fronti. Angleži vedno znova zatrjujejo, da je nemško prodiranje zaustavljeno. Toda, pravi list, medtem je bil izvršen prodor na Krim. Vsi protinapadi v Petrogradu obkoljenih sovražnih čet so bili gladko odbiti in znatni oddelki nemške vojske so že lahko pričeli z novimi operacijami vzhodno od mesta. Ruski protinapadi na osrednjem odseku bojišča, ki so imeli namen zadržati nemško prodiranje, so se z velikimi izgubami izjalovili. Samo v dveh dneh so Sovjeti pustili na bojišču 68 oklopnih voz. Tudi ob Doncu nemške in zavezniške čete odbijajo sovjetske protinapade. Italijanski oddelki so v borbi s sovražnikom, ki je v premoči, dosegle velik uspeh in so nasprotnika pognale v beg v smeri proti Vorošilovgradu.

Angleška teza, da bi se naj bila fronta na vzhodu v splošnem stabilizirala, je po tem takem plod fantazije in ima očitno zgolj namen, utrditi angleške živce glede na usodo, ki Anglijo še čaka. Nemško vrhovno poveljstvo postopa tako mojstrsko, da mu je odslej sleherna odredba uspela in vsak načrt prinesel uspeh.

Manifestacija osne solidarnosti v Šanghaju

Šanghaj, 18. nov. s. Na veliki prekooceanski ladji «Conte Verde« so se včeraj sestali člani italijanske in nemške kolonije v Šanghaju k skupni prireditvi, na katero so prišli tudi zastopniki osnih zaveznikov, tako odpravnik poslov finskega poslaništva in drugi. Prireditev je potekla v duhu navdušenih manifestacij za skupno stvar. Z vzkliki Duceju in Hitlerju so dali izraza svoji trdni solidarnosti.

Izpred izrednega sodišča

Rim, 18. nov. s. Pred izrednim sodiščem za zaščito države je bil proces proti nameščencem in delavcem neke tovarne v Bresciji, ki so bili obtoženi sleparij pri dobavah državi. Sodišče je obsodilo tehničnega ravnatelja inž. Kamila Mazzola na 10 let robije in 15.000 lir globe, glavnega tehnika Jaga Santinija na 8 let in 10.000 lir globe ter delavce Henrika Tolonija, Josipa Andreolija in Lucijana Rivo na robijo po 6 let in globe po 8000 lir. Inž. Aleksander Gal in Peter Alojzij May ter delavci Gvido Frigerio ter Sedillo Paolo Brodari so bili obsojeni na robijo po 4 leta in globe po 6000 lir.

Ali Ljubljana lahko postane pasovno mesto?

Kakšno je pasovno mesto, kakršnega propagirajo urbanisti

Ljubljana, 18. novembra.

Pojem pasovnega mesta je pri nas najbrž znan le strokovnjakom. Takšnega mesta pač nismo imeli še prilike videti, ker so ga ustvarili šele moderni urbanisti. Tudi po opisih še nismo spoznali novega tipa mesta. Zdaj, ko so problemi regulacije Ljubljane bolj aktualni, ker morajo na pristojnih mestih resno razmišljati o novem glavnem regulacijskem načrtu, je prav, da se seznanimo tudi z načinom razvoja mesta v pasovih po določenem načrtu, smotrno kakor zahteva sodobno življenje z novimi civilizacijskimi pridobitvami.

NAJPREJ NAČRT

Predvsem je treba še iskati pravo ime za takšno moderno mesto. Najbrž bi izraz »pasovno mesto« še najbolje ustrezal. V pasovnem mestu so namreč posamezni mestni deli, ki se razlikujejo med seboj, razvrščeni drug ob drugem v pasovih. Pasovi se pa vrste smotrno drug ob drugem, kakor najbolje ustreza sodobnemu načinu življenja v mestih v prometnem, zdravstvenem, socialnem in kulturnem pogledu. Bistvena razlika med pasovnim mestom in mestom, ki je nastajalo brez smotrnega načrta v prejšnji dobi, je, da je z načrtom za pasovno mesto določeno že vse vnaprej; to se pravi: najprej načrt, potem šele zidanje in ne najprej brezglavi razvoj, potem šele smotrni načrt.

NAJSTAREJŠE MESTO, ZIDANO PO NAČRTU

Večina dosedanjih mest je nastala tako, da so se ljudje začeli naseljevati v večjem številu iz varnostnh, trgovskih ali drugih razlogov okrog kake pomembne, ugodne ležeče geografske točke, ob gradovih ali utrdbah. Nekatera mesta so se razvila iz vojaških postojank in taborov. Med starejšimi mesti so redka, ki bi bila zidana načrtno po zamisli vladajočega činitelja. Dandanes pa nastajajo mesta po načrtu. Da so pa tudi v najstarejši dobi posamezna mesta nastajala po načrtu, nam služi kot dokaz Peking (sedanji Peiping). To staro kitajsko mesto ima vsaj v glavnih potezah povsem pravilno obliko pravokotnika.

NOVEJŠA »NAČRTNA MESTA«

V novejši dobi je nastalo ali nastaja že mnogo mest načrtno. Omeniti je treba prestolnico Avstralije Camberro. Do neke meje je nastalo načrtno tudi glavno mesto Mandžurije Haiking. Največ novih mest je nastalo zadnje čase po načrtu v Rusiji in precej tudi v Italiji. Smotrnemu razvoju mest posvečajo veliko pozornost tudi v Ameriki. Razumljivo pa je, da se zamisli sodobnih urbanistov tudi v marsičem razlikujejo, čeprav so si načrti skoraj vseh modernih mest v nekaterih bistvenih značilnostih podobni.

MESTA, KI SE ŠIRIJO NA VSE ŠTIRI STRANI

Oblika talnega načrta vseh starih mest, ki so se razvijala po samovolji posameznikov ali je pa bil njihov razvoj prepuščen slučajnsti, je več ali manj zveriženo ter nesmotrno omrežje cest in ulic, navadno v ostrem nasprotju z načeli moderne urbanistike in zahtevami sodobnega prometa. Takšna oblika talnega načrta mesta pomeni navadno za urbanista več ali manj težko regulacijsko vprašanje. Mesta pa, ki so nastala v preteklem stoletju, imajo že pravilne talne načrte, pp večini obliko šahovnice. s cestami, ki se križajo pravokotno. Po tem načinu so zidana skoraj vsa ameriška mesta. Le v nekaterih primerih je bil uporabljen krožni sistem z radialnimi cestami, ki izhajajo iz središča mesta, od najpomembnejšega javnega poslopja. Tako je zidana Camberra v obliki pahljače. Vsa ta mesta se širijo navadno na vse štiri strani, če že ni naravnih ovir.

PASOVNO MESTO SE ŠIRI V DVEH SMEREH

V novejši dobi se je pa začel uveljavljati novi tip mesta, ki naj bi raslo neomejeno samo v dveh smereh. To je pasovno mesto. Glavna pobornika pasovnega mesta sta španski urbanist A. Soria in Rus N. A. Miljutin. Soria propagira zamisel, da se približa mesto deželi in dežela mestu. Po njegovi zamisli se mora mesto širiti v omejeni širini po obeh straneh glavne komunikacije — sam v dveh smereh. Predlaga, da bi sezidali okrog Madrida v razdalji 7 km novo pasovno mesto. Temeljitejše in doslednejše rešuje problem pasovnega mesta Miljutin. Osnovno črto tvori železnica. Tik železnice in njenih naprav se razprostira pas industrije s tovarnami in priključenimi tiri, dalje komunalnih podjetij, skladišč in znanstvenih zavodov in strokovnih šol, ki se pečajo s produkcijskimi problemi. Sledi pas zelenega, zaraščenega ozemlja, ki loči industrijo s hrupom in smradom od stanovanjskega pasu. Stanovanjski pas je razdeljen na več delov. V prvem delu so vrste v določenih razdaljah uradna in administrativna poslopja, blagovne razpečevalnice, jedilnice, hoteli, gledališča, ambulatoriji, kinematografi in javna poslopja. V drugem delu so stanovanjska poslopja. V tretjem delu so razvrščene v smotrnih razdaljah šole splošnega značaja, internati, otroški vrtci, otroška zavetišča itd. Stanovanjskemu pasu je priključen pas parkov; v tem pasu se vrste zavodi za telesno kulturo, stadioni, dirkališča in igrišča. Sledi pas kmetijske industrije, živinoreje, vrtnarstva in sadjereje s pripadajočimi znanstvenimi zavodi. Ta način zidave mesta omogoča, da nima nihče predaleč do svojega službenega mesta. Učenci ter dijaki stanujejo blizu šol, vsak odrasli pa v tistem odseku mesta, kjer je zaposlen. Pot do službenega mesta je dolga največ 10 do 20 minut. Primer pasovnega mesta je Magnitogorsk.

PASOVNO MESTO V OKOLICI LJUBLJANE

V okolici Ljubljane bi bilo mogoče sezidati pasovno mesto, odnosno pasovni del velike bodoče Ljubljane, ki bo segala l. 2000 najbrž že do Zaloga. V ta namen bi naj služilo ozemlje južno od železnice Moste-Zalog. S tem so računali pri natečaju za regulacijski načrt Ljubljane v osnutku, predloženem pod geslom »Emona 2000«. Po tem načrtu bi bilo treba rezervirati vse ozemlje med južno železnico in novo 30 m široko avtomobilsko cesto, ki je bila določena z regulacijskim programom, za industrijo. Na južni strani ceste bi se razprostiral vzporedno v širini 50 do 100 m širok park z visokim drevjem. Sledil bi pas javnih poslopij in stanovanjskih blokov. Ozemlje ob Ljubljanici bi služilo za park, kjer bi se vrstila igrišča, sportni prostori in zdravstveni zavodi. Za kmetijske namene bi porabili ozemlje onstran Ljubljanice do vznožja nekoliko višjih tal, ki se vlečejo od Golovca proti Zalogu, med vznožjem teh višin in novo ravno cesto, ki bi omejevala južni rob kmetijskega pasu, bi zidali smotrno razvrščene kolonije kmečkega prebivalstva.

Kočevski Nemci, ki se selijo v Nemčijo

Četrti seznam obsega 336 izseljencev, večinoma iz Črnomlja in okolice

Ljubljana, 18. novembra.

V smislu naredbe z dne 8. novembra 1941-XX. št. 143. se objavlja četrti seznam oseb, ki so zaprosile za preselitev v Nemčijo na temelju italijansko-nemškega sporazuma z dne 20. oktobra 1941-XX. Četrti seznam obsega 336 izseljencev, ki so skoraj vsi iz Črnomlja in njegove okolice, nekaj jih je pa iz manjših kočevskih krajev. Za preselitev v Nemčijo so zaprosili:

Stalzer Josip, **Panter** Josipina, por. Stalzer,, njuni otroci Marija, Josip in Emil, **Spreitzer** Josipina por. Brinskelle, **Fink** Rozalija, vdova Luscher, njeni otroci Henrik, Ida, Franc, Edvard, Albina in Anton, **Rom** Franc, **Jaksche** Ana, por. Rom in njuni otroci Josip, Marija, Franc in Alojzij, **Luscher** Ivan, **Brinskelle** Alojzija, por. Luscher, in njuni otroci Franc, Rozalija in Ivan, **Kump** Josipina, por. Luscher ter njena otroka Ivan in Karel, **Brinskelle** Lovrenc, **Rom** Ana, por. Brinskelle ter njuni otroci Zofija, Albert, Ladi, Herbert, Viljem in Ivan, **Stalzer** Marija, **Stalzer** Henrik, **Schmuck** Ivan, **Gorsche** Terezija, por. Schmuck in njun sin Josip, **Gottschewer** Pavlina, por. Schmuck ter njuni otroci Olga, Ivan in Anton, **Stritzel** Franc, **Rom** Pavlina, por. Stritzel ter njuni otroci Alojzija, Ivan, Josip, Marija, Zofija in Adolf, **Kump** Franc, **Fink** Marija, por. Kump ter njuni otroci Adolf, Ivan in Franc, **Stalzer** Marija, por. Kump in njun sin Arnold, **Spreitzer** Marija, **Matzelle** Albert, **Stalzer** Roza, por. Matzelle ter njuni otroci Josip, Alma, Marija, Roza in Irma, **Luscher** Alojzija, **Luscher** Marija, **Rom** Ivan, **Schmuck** Alojzija, por. Rom ter njuni otroci Ana, Zofija in Rihard, **Matzelle** Henrik, **Stalzer** Ema, por. Matzelle ter njuni otroci Ernest, Josip, Rajnhold, Erik in Ana-Marija, **Stalzer** Franc, **Sterbenz** Marija, por. Stalzer, **Matzelle** Ivan, **Spreitzer** Roza, por. Matzelle ter njuni otroci Rozina, Albert, Ivan, Rihard, Hilda, Erna, Josip in Peter, **Nick** Franc, **Agnitsch** Ana, por. Nick ter njuni otroci Josip, Josipina in Henrika, **Stalzer** Josip, **Stalzer** Marija, **Stalzer** Ervin.

Stalzer Brigita, **Stalzer** Vilibald, **Stalzer** Josip, **Sedler** Neža, **Stalzer** Ema, **Stalzer** Klara, **Sterbanz** Franc, **Röthel** Mihael, **Luscher** Rozalija, por. Röthel, ter njuni otroci Adelaida, Erna in Viljem. **Luscher** Franc, **Brinschelle** Marija, por. Luscher, in njun sin Josip, **Samida** Elizabeta por. Brinschelle ter njuni otroci Henrik, Anton, Frida, Albert in Josip, **Wuchte** Henrik, **Roschitsch** Ana, por. Wuchte, ter njuna sinova Albin in Josip, **Brinskelle** Ivan, **Röthel** Marija, por. Brinskelle, in njun sin Viljem, **Mausser** Marija por. Brinskelle, in njuni hčeri Vilma in Laura, **Sterbenz** Matija, **Kump** Frančiška, por. Sterbenz ter njuni otroci Ivan ni Henrik, Marija in Bernard, **Kump** Franc, **Nick** Marija, por. Kump, **Wuchte** Ivan, **Spitel** Roza, **Wuchte** Zofija, **Mausser** Edvard, **Tesari Elizabeta**, por. Mausser ter njuni otroci Marija, Frida, Zofija in Rozina, **Röthel** Henrik, **Spreitzer** Marija, por. Röthel ter njuni otroci Marija, Erna, Rozalija in Hilda, **Schniderschitsch** Rudolf, **Krische** Rozalija, por. Schniderschitsch in njun sin Adolf, Kump Marija, **Schmuck** Franc, **Höfferle** Marija, por. Schmuck ter njuni otroci Albert, Herman in Erna, **Gregoritsch** Franc, **Mausser** Rozalija, por. Gregoritsch ter njuni otroci Feliks, Marija, Štefanija, Rozina, Josipina in Alojzija, **Matzelle** Alojzija, por. Bukowitz ter njuni otroci Marija, Karel, Albina, Albert, Frida, Henrik, Justina, Roza in Franc, **Sterbenz** Avgust, **Nick** Josipina, por. Sterbenz, **Stritzell** Marija, vdova Nick ter njesinova Walter in Herman, **Novak** Marija, roj. Schmuck, **Novak** Franc, **Matzelle** Josip, **Sterbenz** Alojzija, por. Matzelle, ter njuni otroci Alberta, Henrik, Ivan, Ronald, Albert, Kristina in Franc, **Stalzer Rudolf, Milkowitsch** Marija, por. Stalzer ter njuni otroci Rudolf, Anton, Kristina in Rozalija, **Schuss** Ivan, **Grill** Marija, **Matzelle** Albert, **Windischmann** Marija, por. Matzelle ter njuni otroci Adolf, Viljem in Josip, **Widner** Veronika, roj. Schmuck, ter njena otroka Ivan in Albina, **Strizell** Josip, **Kotschewer** Terezija, por. Strizell ter njuna otroka Danijela in Anton.

Matzelle Franc, **Rom** Pavel, **Lukan** Maksim, **Sterbenz** Frančiška por. Lukan in njun sin Albert, **Röthel** Albin, **Schmuck** Roza por. Röthel ter njuna sinova Herije in Ronald. **Mische** Ferdinand, **Kump** Marija por. Mische in njun sin Henrik, **Röthel** Andrej in njegovi otroci Albin, Ivana in Marija, **Kaduntz** Stanislav, **Grill** Rozina por. Kaduntz ter njuni otroci Sigfrid, Leopoldina in Viljemina, **Radowitsch** Stanislav, **Brinskelle** Agata, **Spreitzer** Rozalija, **Rack** Ivan, **Stalzer** Olga por. Rack ter njuna otroka Herman in Hedvika, **Sterbenz** Marija, **Schmuck** Ivan, Roschitsch Štefanija por. Schmuck ter njuni otroci Emil, Albina, Henrik, Ivan in Marija, **Spreitzer** Matej, **Lukan** Alojzija por. Spreitzer ter njuni otroci Henrik, Friderik, Ludovik in Josip, **Matzelle** Katarina por. Spreitzer, **König** Josip, **Mische** Roza por. König ter njuni otroci Alma, Cita, Amalija in Valter, **Meditz** Franc, **Schniderschitsch** Ivana por. Meditz ter njuni otroci Franc, Karel, Henrik, Josip, Zofija, Marija in Josip, **Tscherne** Josipina por. Meditz, **Stonitsch** Neža, **Fink** Franc **Kraker** Josipina por. Fink ter njuni otroci Ivan, Albert, Oton in Franc, **Rom** Josip, **Krische** Marija por. Rom ter njuni otroci Franc, Henrik, Marija in Terezija, **Schmuk** Matej, **Kramer** Marija por. Schmuck in njuna hči Marija, **Lukan** Henrik, **Schmuck** Elizabeta por. Lukan ter njuna otroka Alfredo in Adalbert, **Röthel** Ivan, **Novak** Marija por. Röthel, **Stiene** Fani, **Röthel** Olga, **Rom** Rudolf, **Matzelle** Marija, por. Rom in njun sin Andrej. **Fink** Marija, por. Rom, **Matzelle** Ema, **Matzelle** Ronald in **Matzelle** Herbert, **Windischmann** Barbara, **Windischmann** Feliks, **Windischmann** Marija in **Windischmann** Josip, **Mausser** Josip, **Nick** Marija, por. Mausser in njun sin Josip, **Matzelle** Marija, por. **Mausser, Bobnar** Marija, roj. Stangel in njeni otroci Marija, Frida in Ana, **Stangel** Josipina, **Windischmann** Matej, **König** Josipina, por. **Windischmann** ter nuni otroci Ervin, Erna, Karel in Marija, **Stalzer** Feliks, **Kump** Josipina, por. Stalzer ter njuni hčeri Sofija in Marija in **Stritzl** Edvin.

Na podlagi določbe § 15, točka 1. navodil za izvedbo omenjenega sporazuma morajo morebitni upniki zgoraj naštetih oseb prijaviti v dveh tednih od dne te objave v Službenem listu svoje terjatve iz katerega koli naslova Visokemu Komisarijatu za Ljubljansko pokrajino — pobotnemu uradu za dolgove in terjatve v Ljubljani, Rimski trg, justična palača, soba št. 119.

Včerajšnja »Marburger Zeitung« priobčuje izpod peresa Herberta Erckerja članek »Kočevarji se vračajo domov«, v katerem pravi, da je na 870 kvadratnih kilometrov obsegajočem narodnostnem otoku nad 150 nemških vasi in selišč. Leta 1869. je bilo kočevskih Nemcev 25.000, zdaj jih je pa še 15.000. Pisec članka pravi, da so živeli kočevski Nemci trdo življenje, zdaj, ko se jih preseli blizu 15.000, se jim bo pa godilo bolje. April 1941 je osvobodil tudi kočevske Nemce.

Vladarjeva zahvala Visokemu komisarju

Ljubljana, 18. novembra

Nj. Vel. Kralj in Cesar je blagovolil izraziti Visokemu Komisarju Eksc. Grazioliju svojo toplo zahvalo za čestitke, ki mu jih je poslal o priliki njegove 72-letnice v imenu Ljubljanske pokrajine.

Vokalno instrumentalni koncert

Ljubljana, 18. novembra

Na prvem letošnjem koncertu Glasbene Matice ljubljanske so bile izvajane štiri slovenske skladbe: **Sattnerjeva »Jeftejeva prisega«, Lajovčevi »Zacvela je roža« in »Pesem o tkalcu«**, ki ju je instrumentiral L. M. Škerjanc, ter Arničev »Te Deum«. Sattnerjevo skladbo poznamo že izza prejšnjih izvedb, prav tako obe Lajovčevi pesmi kot solistična speva s spremljevanjem klavirja. Manj znan je bil Arničev »Te Deum« v simfonični obliki, grajen zmerno in zlasti v prvih treh stavkih še poln nemirnega iskanja, ki najde večje enotnosti ter umirjenosti v poslednjem vokalno-instrumentalnem delu (Te Deum laudamus) s široko razpleteno, polifono motiviko. Stilno še to delo ni dosledno enotno, temveč se mu zlasti v začetku poznajo izraziti vplivi ruske glasbe, ki pa jih vendar zelo ugodno spaja lastnim zamislim in čustvom. »Te Deum« je namreč prva velika Arničeva skladba, ki jo je izdelal samostojno in v kateri je že nakazal poti svojemu bodočemu, plodovitemu ustvarjanju. Kljub razumljivim vplivom in motivični neenotnosti je v tej skladbi polno vrednot, tako glede načina uporabljanja gradilnih sredstev, melodika, harmonika in zelo dobra instrumentacija, kakor glede tvorjenja zborovskih partij, ki so tudi zelo dosledne, melodično zanimivo in efektno izpeljane ter glede strnjenosti v marsičem celo nad istrumentalnim tekstom. »Te Deum laudamus« pa je hkratu čustveno najmočnejši dvig vsega doživetja, ki se je ob življenjskem prelomu zasekalo v skladateljevo dušo. Tako je prav, da smo spoznali tudi Arničevo — prav za prav prvo simfonijo kot izhodišče skladateljevi tvornosti.

Orkestralni del je izvajal **Orkester zveze godbenikov** tehnično skrbno naštudirano (zlasti Sattnerjevo in Arničevo skladbo), interpretacijski zelo dobro in prilagojeno vsebinskim zahtevam. Zborni del je izvedel odlično **Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske** tako v tehničnem kakor v vsebinskem pogledu; dinamične finese, ki jih je znal zbor izražati zelo učinkovito, tehnična točnost in smiselnost podajanja, kažejo pozornost in ljubezen, s katerima se predaja zbor svojim stremljenjem. Hkratu pa je ta dosežek v glavnem zasluga **mladega in zelo nadarjenega dirigenta Sama Hubada**, ki je vodil celotni vokalno-instrulentalni korpus povsem samostojno in z velikim smislom za tehnično pripravo ter vsebinsko poglobitev. Že sedaj, ko mu še ni dana prilika za popolno pripravo, **kakor si jo nedvomno tudi on zamišlja, je s svojim delom dosegel poln uspeh. Najvažnejša karakteristika njegove izvedbe je pač ta, da je iz nje moči občutiti izrazit osebnostni naglas. Kjer pa je ta, doda čas tudi vse postranske nujnosti, da more nastati nekaj večjega, pomembnejšega, zrelega. In to na temelju njegovih dosedanjih prizadevanj in uspehov moramo od Hubada pričakovati v polni meri.** Solistične vloge so izvajali Julij **Betetto** s svežim jasnim in polno zvenečim glasom tehnične dovršenosti in poglobljene vsebinske prepričevalnosti, ki tvori skupno s prvim činiteljem pri njem sintezo umetniško zrelega izvajanja; dalje **Heybalova**, ki je bila zlasti čustveno močna v drugi Lajovčevi pesmi (Pesem o tkalcu), razen tega pa tehnično vestno izdelana in glasovno sveža. In končno altistka Bogdana **Stritarjeva**, ki je s svojim prijetno barvanim glasom vidne kultiviranosti, občutene vživetosti in temeljite tehnične pripravljenosti prav tako zelo lepo odpela svoj solistični del. Solisti, zbor in orkester so bili pod Hubadovim vodstvom v ugodnem sorazmerju ter so sami, v skupnosti in v izvedbi predstavljali prijetno uravnovešeno estetsko celoto. Tako je koncert v celoti dosegel prav lepo izvajalno višino ter je najboljše manifestiral sposobnosti slovenske muzikalne reprodukcije in produkcije. ed.

Spremembe učnega razporeda

na filozofski fakulteti kr. univerze v Ljubljani

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in smatrajoč za potrebno, spremeniti učni načrt pri nekaterih diplomskih skupinah na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani, določen z uredbo z dne 16. junija 1928. in njenimi poznejšimi dopolnitvami in spremembami, da bi se spravil v sklad s spremenjenimi sedanjimi zahtevami študija, **odreja:**

Člen 1. V skupinah pod XII. do XVII., XIX., od XXII. do XXVII. filozofske fakultete se dodajeta pod c) predmeta: Italijanska književnost in Zgodovina Italije ter so slušatelji zavezani delati iz njiju izpit. Poleg tega morajo v zgoraj navedenih skupinah delati izpit vrste c) samo še iz enega izmed drugih, na izbiro danih predmetov.

Člen 2. Spodaj navedene skupine se spreminjajo takole:

XVIII. Skupina romanskega jezikoslovja:

a) Italijanski jezik in književnost ali francoski jezik in književnost s starofrancoščino.

b) Primerjalna književnost in teorija književnosti (ali primerjalna slovnica romanskih jezikov) in italijanska književnost [za tiste, ki so izbrali pod a) Francoski jezik in književnost s starofrancoščino].

c) Latinski jezik in zgodovina Italije.

XX. Skupina za zgodovino Italije in Slovenije:

a) Zgodovina Italije in zgodovina Slovenije.

b) Občna zgodovina.

c) Italijanska književnost, pomožne zgodovinske znanosti in poleg tega po izbiri eden izmed naslednjih predmetov:

umetnostna zgodovina
slovenski jezik,
en slovanski jezik,
en klasični jezik,
en moderni jezik,
etnologija z etnografijo,
klasična arheologija.

XXI. Skupina za občno zgodovino:

a) Občna zgodovina.

b) Zgodovina Italije in zgodovina Slovenije.

c) Italijanska književnost in poleg tega po izbiri eden izmed naslednjih predmetov:

etnologija z etnografijo,
geografija,
en klasični jezik,
primerjalna književna zgodovina,
umetnostna zgodovina,
glasbena zgodovina.

Člen 3. Začasno se ne uporabljajo določbe te naredbe pri slušateljih katere koli skupine, ki so že napravili izpit vrste c) in pri slušateljih XVIII., XX. in XXI. skupine, ki so že napravili izpit vrste b).

Slušateljem, ki so vpisani v tekočem šolskem letu 1941-42-XX v tretji ali četrti semester katere koli diplomske skupine in ki so že v preteklem akademskem letu izbrali izpitno snov za vrsto c), je dovoljeno to nadaljevati samo še dva semestra in kolokvirati ob tako skrčenem obsegu iz italijanske književnosti in zgodovine Italije.

Člen 4. Spodaj navedena predmeta se nadomeščata takole:

Narodna zgodovina z Zgodovino Italije in zgodovino Slovenije ter Zgodovina južnoslovanske književnosti z Zgodovino slovenske (ali srbskohrvatske) književnosti.

Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo v začetku akademskega leta 1941-42-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Mesarske stojnice padajo

Mesarji se bodo kmalu lahko začeli seliti v novo tržnico

Ljubljana, 18. novembra.

Lahko bi rekli, da so lesene mesarske stojnice simbol stare Ljubljane in idiličnih časov. Najbrž se še spominjate, da je še pred desetletjem »krasilo« Ljubljano nešteto lesenih stojnic za razne namene. Na njih so prodajale ženice sadje in razno blago, ki smo ga poznali pod skupnim imenom »odpustki«. Na stojnicah so bile naprodaj tudi znamenite ljubljanske specialitete, »bobi«, štruklji in seveda kranjske klobase. To so bile menda tudi prve brezalkoholne točilnice v Ljubljani. Zdelo se je, da so vse te stojnice na trgih, nabrežjih in zlasti na živilskem trgu nepogrešljive. Nihče ni upal drezati vanje, kakor da so narodne svetinje.

Mesarske stojnice se niso mnogo razlikovale od drugih lesenih stojnic po mestu. Nekatere so bile le malo večje. Bile so posebnost zase že zaradi tega, ker so se vrstile tesno druga ob drugi ter so budile pozornost že od daleč kakor nekakšna kitajska ulica. Nenavaden pogled se je nudil na nje od Marijinega trga in s Sv. Petra nasipa. Toda samo lice teh stojnic nas ni posebno vznemirjalo. Večja pomanjkljivost se nam je zdela, da so bile podgane stalni gosti pod strehami stojnic, zlasti še, ko so imele lažji dostop iz Ljubljanice. Pogosto so se podgane sprehajale ob belem dnevu po mesarskih stojnicah.

Končno so bili vendar šteti dnevi tudi tem stojnicam. Upamo lahko, da jih vsaj pomladi ne bo več. Padle boto tudi novejše stojnice, ki so jih mesarji postavili zadnja leta po zahtevah higiene, a tudi na lepotno stran so nekoliko gledali. Lahko jih pa bodo prestali drugam, kjer bodo služile kakšnemu drugemu namenu.

Mesarske stojnice so začele padati, čit so začeli zidati tržnico, ker jih je bila cela vrsta ob Ljubljanici napoti. Nekatere so prestavili višje na Vodnikov trg, ker so pač mesarji hoteli ohraniti svoje tržne prostore na živilskem trgu.

Zdaj se bodo mesarji lahko kmalu začeli seliti v novo tržnico in padle bodo vse mesarske stojnice. Pred dnevi so podrli že nekaj mesarskih stojnic ob semenišču. Tu urejajo pristop k tržnici. Cesta ob semenišču, spodnji del Vodnikovega trga in delno Pogačarjev trg so nižje kakor hodnik vzdolž tržnice. Trimostje in zmajski most sta približno v enaki višini, Vodnikov trg na sredi med njima ob Ljubljanici je pa približno dva metra nižji. Hodnik ob tržnici je seveda vodoraven, zato pa je nastala razlika med novimi in starimi tlemi. Da bo mogoč pristop na nasip vzdolž tržnice tudi ob koncu Pogačarjevega trga in semenišča, so podrli nekaj mesarskih stojnic in urejajo nasip.

Ceste med tržnico in semeniščem zdaj še ne bodo mogli nasuti ter zravnati v vsej dolžini z višino tal tržnice, ker bi sicer zasuli vse pritličje semenišča. Tam je nekaj prodajaln in vhod v poslopje; če bi cesto zravnali, bi morali zasuti vsa vrata in urediti posebne dohode s stopnicami ob poslopju. Zdaj tudi še ni mogoče zravnati vsega Vdnikovega in Pogačarjevega trga z višino tal ob tržnici. Ta dela bodo bolj aktualna šele, ko bo preurejen ves trg po tem ali onem načrtu. Po nekem načrtu nameravajo podreti semenišče.

Tako kmalu tudi še ne bodo padle stojnice branjevcev na Pogačarjevem trgu, ker se branjevci ne bodo mogli preseliti — vsaj ne vsi — v novo tržnico. Tako bo zdaj prva očitna posledica, da smo dobili novo tržnico samo, da bodo padle lesene mesarske stojnice.

Naše gledališče

DRAMA:

Torek, 18. nov.: Katarina Medičejska. Red Torek. Začetek ob 17.30.
Sreda, 19. nov.: Boter Andraž. Red Sreda. Začetek ob 17.30.
Četrtek, 20. nov.: Dva bregova. Red Četrtek. Začetek ob 17.30.

OPERA:

Torek, 18. nov. zaprto. (Generalka.)
Sreda, 19. nov.: Rigoletto. Red B. Začetek ob 17.
Četrtek, 20. nov.: Rigoletto. Red A. Začetek ob 17.

*

Repriza Verdijeve opere »Rigoletto« bo v sredo 19. t. m. za red B. Bujna, domislekov polna verdijevsko melodiozna glasba in učinkovito dejanje sta ohranila tej operi 90 let nezmanjšano priljubljenost. Tako občinstvo kakor pevci cenijo pevnost pevskih partov in igralsko zanimive naloge, ki jih nudijo Verdijeve opere. Izvrstna zasedba letošnje uprizoritve je prinesla operi velik uspeh. Glavno žensko partijo Gilde bo podala Ribičeva, Maddaleno — Golobova, vojvodo — Manoševski, naslovno partijo Rigoletta Primožič, Sparafucila — Lupša, Monterona — Pugelj. Sodelujejo še: Poličeva, Stritarjeva, Sladoljev, Dolničar in Kos. Dirigent D. Žebre, režiser R. Primožič, koreograf Golovin.

Prva letošnja uprizoritev Puccinijeve opere »Madame Butterfly« s Heybalovo v naslovni partiji bo za naše občinstvo nova privlačnost. K številnim odličnim **kreacijam Cho-cho-sane, ki smo jih slišali v teku let na našem odru, se bo pridružila še stvaritev naše mlade pevke** Heybalove, ki bo nastopila z njo prvič. V teku zadnjih sezon je ustvarila okoli deset glavnih, oziroma važnih solističnih partij, ki ji dajejo veliko mero igralske in pevske izkušenosti, tako da smemo pričakovati z njeno Butterfly kreacijo, ki bo vredna v njo stavljenega zaupanja. Njen partner bo Francl, ki šteje partijo Pinkertona med enega svojih najbolj blestečih glasovnih uspehov. Suzuki bo pela Kogejeva, ki jo ima občinstvo v tej partiji v lepem spominu. Partijo konzula bo pel Janko, enako močno dojmljiv v petju in interpretaciji. Dirigent Stritof, režiser Debevec, zborovodja Simoniti.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 18. novembra: Roman, Odon, opat

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Kora Terry
Kino Union: Ljubavni valček
Kino Sloga: Otrok v nevarnosti

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Iz Spodnje Štajerske

— **Nova grobova.** V Mariboru je umrla zasebnica Marija Kosel, stara 77 let, v Počehovi pa 81letna Josipina Klabus iz Zgornje Kunigunde.

— **Prva civilna poroka v Celju.** V soboto so imeli v Celju prvo civilno poroko. Poročila sta se uslužbenec tvrdke Jelenc, Karel Lah in Marija Klenovšek.

— **Rojstva in novi grobovi v Celju.** V oktobru je bilo v Celju rojenih 15 otrok, umrlo pa je 27 prebivalcev. Smrtnih primerov je bilo zato toliko, ker ima Celje veliko bolnico, kamor wrihajajo bolniki iz vsega okrožja. V Celju samem so umrli v oktobru: Anton Majcen, Alojz Sluga, Kristina Frick, Franc Ramskugler, Martin Pilih, Avgust Pirch, Miha Belaj, Ana Turnšek, Bernard Dreu, Franc Krančič, Konrad Rečnik in Cecilija David.

Videl je Fatimo, pozabil na Alaha

Kako si je star muezin hotel pridobiti naklonjenost lepe, mlade muslimanke

Zgodilo se je v Travniku, lepem muslimanskem mestecu v Bosni, kjer je opravljal sveto in spoštovano dolžnost hodže Salih Okić. Opravljal je, kajti žalostna je resnica, da je moral Salih Okić v doslovnem pomenu besede svoje visoko opravilo naglo prepustiti drugemu. Nikoli več se ne bo s svojimi sedemdesetletnimi in vendar še tako krepkimi nogami vzpenjal po strmih in ozkih spiralno zavitih stopnicah vitkega minareta, da bi se daleč naokrog razlegala njegova predvečerna molitev »ikindaja«; nikoli več ne bo zrl navzdol na dvorišče mošeje, kjer so se verniki v taktu njegovih besedi sklanjali k tlom in proti Meki, se dvigali in zopet sklonili; nikoli več ne bo zrl na slikoviti travniški trg, kjer stoji njegovo veselje in bol, lepa povzročiteljica njegove največje blaženosti in njegovega najglobljega ponižanja, kjer stoji še vedno ob vodnjaku v večernih urah Fatima in zajema vodo...

Nikoli več: kajti stari Salih Okić je postal sveti mož, ki živi v podzemeljski jami, celo eden izmed najbolj znanih med maloštevilnimi. V skalovju na reko Plivo je vdolbena njegova jama, tam, kjer so sloviti Plivini vrtinci najbolj deroči; le ozka kozja steza vodi do nje, in kdor jo zgreši, se mu rado zgodi, da strmoglavi v Plivo. Komur pa le uspe priti do jame in razdraži svetega moža, bo sprejet s točo ostrega, prej skrbno zbranega in zloženega kamenja. Ah, vse preradi dražijo svetega hodžo, v skupinah se pripodi pocestna otročad in mu kliče: »Oči moje!« nato pa izbruhne v gromski krohot, smeha pa Salih Okić celo ne more slišati.

Kajti zgodovina postanka njegove svetosti prav za prav ni nič sveta, čeprav očituje svoje zelo človeške in ganljive poteze. Končno se more tudi najpobožnejšemu možu zgoditi, da se enkrat zaljubi, pa čeprav se to zgodi šele po sedemdesetih letih, preživetih iz največje pobožnosti brez ženske. Da, vsakomur se more zgoditi, da gre nekega večera kakor vsak dan preko trga, vesel zaradi zavesti, da bo v nekaj minutah stal visoko gori na minaretu in videl vse te zaposlene, s fesi pokrite može in s tenčicami zakrite žene tu spodaj zapasti v molitveno pobožnost pri zvoku svojih besedi; da njegove oči dobrohotno kakor vedno drsijo po mahudravo hlačastih postavah ob vodnjakih; da mu pa nenadoma čez tančico odgovori temen pogled, ki priklene prijazno oko modrega moža brez modrosti in svetosti; da s tem pogledom postane vse, vse drugače kakor dotlej. Pri starem hodži je bila mlada Fatima, katere pogleda ni mogel pozabiti, čeprav je bil s Fatimine strani mišljen le ko »sevap«, kot neke vrste bogudopadljiva miloščina cvetoče mladosti starcu in čeprav se nikoli ni ponovil. Salih Okić pa je podnevi in ponoči mislil nanj in na Fatimo, njej je bila namenjena njegova prva in zadnja misel, njej je veljala njegova večerna molitev in dobro prebivalstvo Travnika se ni moglo načuditi nenadno mladostno sveže zvenečemu in čustveno tresočemu se glasu svojega muezina. Njegova nenadna pomladitev jim je bila uganka in bi bila ostala, ko bi se ne zgodilo nekaj usodnega.

Nekega večera je hodža sredi ikindaje zagledal spodaj ob vodnjaku Fatimo, kako prisluškuje njegovim molitvam. To je bil njegov konec. Iz svetih besedi korana je zdrsnil, komaj se sam tega zavedajoč, v besede ljubezni, klicanje Alaha se je spremenilo klicanje Fatime. »Oči moje«, je donelo z minareta daleč v mesto. »Fatima, oči moje!« Sledile so zanosne besede ljubezni, verniki so prekinili svoje pobožne vaje in s strahom strmeli na minaret, kjer nj njihov muezin iztegoval svoje tresoče se roke k nebu, temveč navzdol proti trgu. Nenadoma je tam gori izginil, v divji naglici stekel po spiralastih stopnicah navzdol in k vodnjaku, k Fatimi, da ji je sedaj, ko mu je Alah odprl njegova molčeča usta za veliko in nikoli drznjeno priznanje, zašepetal iste besede tudi v zardevajoče uho.

Toda ah, izginila je Fatima, prestrašena je zbežala in se od sramu in zadrege skrila v nekem temnem kotu in jokala. Ni pa izginila poulična otročad, podila se je za obupujočim muezinom in vpila, nenehno posnemajoč njegov tresoči se starčevski glas, v tonu petja surovih psalmov: »Oči, moje oči, kje si ti, zakaj ne prihitiš k tvojemu Salihu, oči, moje oči!« Ubogi hodža se je onesvestil, odnesli so ga nezavestnega domov in ko so ga drugo jutro iskali, ga ni bilo mogoče več najti.

Sedaj so ga spet odkrili: v vlažni, majhni duplini nad Plivo, pregnanega v samoto in do samote zasledovanega od krohota, lučajočega kamenje za ljudmi, molečega k Alahu in sanjajočega o Fatimi.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16., 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA TELEFON 22-41

Odlična igralka in pesalka Marika Rökk v dvojni vlogi v velefilmu

Kora Terry

Močna vsebina! Krasna glasba in plesi! V ostalih vlogah: Josef Sieber, Will Quadflieg, Will Dohm

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Vesela in zabavna filmska komedija

Otrok v nevarnosti

Miša Auer in Baby Sandy

Film, ki po svoji lepi vsebini razveseli vsakega gledalca.

KINO UNION TELEFON 22-21

Ljubavni valček

Film o valčku, o prvi ljubezni in o prvem škandalu.

DNEVNE VESTI

— **Zimsk isemester na Ljubljanski univerzi.** Zimski semester na naši univerzi se je pričel 25. sept. 1941-XIX in bo trajal do 15. februarja 1942-XX. Rektor univerze je prof. dr. Milko Kos, prorektor prof. dr. Matija Slavič, predsednik univerzitetnega sveta rektor, podpredsednik prorektor, poslovodja prof. dr. Vojeslav Mole, člani pa vsi redni profesorji. Predsednik univerzitetnega senata je rektor, člani pa prorektor ter vsi dekani in prodekani. Dekan filozofske fakultete je prof. dr. Fran Šturn, juridične dr. Henrik Steska, medicinske prof. dr. Božidar Lavrič, tehniške prof. ing. Alojzij Hrovat in teološke prof. dr. Alojzij Odar. V poletnem semestru 1941-XIX. je bilo na naši univerzi 2.194 rednih in 5 izrednih slušateljev, med njimi 462 redni in 2 izredni slušateljici, skupaj 2.199. Filozofska fakulteta je imela 417 rednih in izrednih slušateljev in slušateljic, juridična 478, medicinska 211, tehniška 806 in teološka 187.

= **Prodaja oblačilnih predmetov.** Visoki komisarijat obvešča, da je z objavo naredbe s predpisi za racionirano oddajo manufakture, oblačilnih predmetov in obutve (Službeni list z dne 8. novembra) prestala veljati zapora prodaje omenjenih predmetov, ki se zato lahko prodajajo proti predložitvi osebne nakaznice (ki so že razdeljene prebivalstvu) in v mejah točk, določenih za vsak posamezni predmet in za vsako štirimesečje, skladno s predpisi, ki jih vsebuje omenjena naredba. Trgovec pa je **vedno dolžan, da zahteva od kupcev osebno legitimacijo in da vpiše prodajo v poseben register** v skladu z določili naredbe Visokega komisarjata št. 123 (Službeni list z dne 11. oktobra t. l.).

— Pesnik **Miran Jarc** je napisal letos za **Vodnikovo družbo** lepo povest **»Jalov dom«**, ki v slikovitem jeziku opisuje življenje našega kmeta po prvi svetovni vojni, v dobi, ko je bil značilni beg v mesto čedalje bolj usoden za prihodnost naše zemlje. Svoji napeti in zanimivi povesti, ki obravnava večni motiv boja za posest med starimi in mladimi, je pisatelj postavil za vodilo preizkušeni motto: Meni luč — tebi ključ. — Poleg imenovane povesti izda Vodnikova družba konec novembra obširno in bogato ilustrirano »Vodnikovo pratiko 1942«, obe deli za 8 lir, (s poštnino vred 11 lir). Naročite se nemudoma na letošnje Vodnikove knjige!

— **Organizacija šolstva v novem področju Albanije.** S tremi dekreti je minister za prosveto odredil organizacijo šolstva v predelih Kosova, Debra in Ulcinja, ki so bili priključeni Albaniji. Predvidena je ustanovitev osnovnih šol in otroških zavetišč v vseh krajih. Srednje šole bodo ustanovljene v Prištini, Prizrenu, Tetovu, Djakovici, strokovne šole pa v Tetovu, Čarkovi, Debru in drugih večjih krajih. V Prištini in v Tetovu bosta otvorjena dva državna zavoda za 200 oziroma 100 gojencev. V ljudskih šolah se je pouk že pričel, v srednjih pa se bo pričel ob koncu tega meseca.

— **Reški škof v avdienci.** Papež je predvčerajšnjim sprejel v zasebni avdienci reškega škofa msgr. Camozza.

— **Sprememba okoliša pošte Ježica.** Kraji Brod, Črnuče, Dobrava, Gmajna, Ježa, Nadgorica in Podboršt se izločijo iz okoliša pošte Ježica, ker so zasedeni po nemški vojski.

— **Imenovanje novih zveznih podtajnikov.** Odredbeni list Stranke objavlja imenovanje 17 fašistov za poveljujoče zvezne podtajnike. Za zveznega podtajnika v Trstu je imenovan skvadrist Bruno Stefanini, rojen leta 1903 in vpisan v Stranko od leta 1921. Udeležil se je pohoda na Rim ter je v vojski pehotni poročnik. Boril se je na zapadni in na grško-albanski fronti. Svoje mesto bo prevzel 10. decembra. Za zveznega podtajnika na Reki je imenovan Orlando Orlandini, v Pulju Erberto Casagrandi, za Dalmacijo pa Walter Prosperetti.

— **Nagrajeni dvojčki.** Tržaški prefekt je iz Ducejevega fonda podelil 700 lir Maksimiljanu Cherinu, očetu dvojčic Bianche in Stelle, Staliu Matteu nagrado 600 lir, očetu dvojčkov Giancarla in Marije Luize, ter Lavrenčiču Frančišku iz Doberdoba nagrado 800 lir kot očetu dvojčkov Bruna in Eme.

— **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list« za Ljubljansko pokrajino št. 92 z dne 15. novembra 1941-XX objavlja naredbe Visokega komisarja: Določitev časa za zatemnitev in spremembe učnega razporeda na filozofski fakulteti kr. univerze v Ljubljani ter objave: Pojasnilo k maksimalnim cenam za usnje in strojene kože ter maksimalni cenik št. 4.

— **Za mrtvega proglašen.** Vrhovno sodišče v Ljubljani je uvedlo postopanje, da se proglasi za mrtvega posestnik v Podlukavici Čuden Matevž, ki je odšel pred 40 leti v Ameriko, od koder se že od 5. decembra 1913 ni oglasil.

— **Preselitev odvetniške pisarne.** Advokat iz Ljubljane dr. Franc Schley se je 31. oktobra 1941 s svojo pisarno preselil v Celje.

— **Dragoceno poglavnikovo darilo Antonescu.** Zagrebški listi poročajo na svojih prvih straneh o dragocenem darilu, ki ga je poslal poglavnik Hrvatske dr. Ante Pavelič rumunskemu zunanjemu ministru Mihajlu Antonescu. Mladi hrvatski poslanik dr. Edo Bulat je bil nekaj dni v Zagrebu, ko pa se je vrnil v Bukarešto, je po nalogu poglavnika izročil ministru Antonescu posebno opremljeni izvod poglavnikove knjige »Strahote zablod«, ki piše v njej o komunizmu. Poglavnik je ta izvod svoje knjige tudi lastnoročno podpisal. Dragoceno darilo je rumunskega zunanjega ministra nadvse razveselilo in je poslaniku dr. Bulatu globoko ginjen izrazil svojo posebno hvaležnost za tako veliko poglavnikovo pozornost.

— **Nov zagrebški dnevnik »Poldan«.** V Zagrebu bo začel te dni izhajati nov dnevnik pod naslovom »Poldan«, ki bo predvsem posvečen Zagrebu in njegovi najožji okolici. Izdajal ga bo koncern bivše Tipografije, ki je izdajala »Jutarnji list« in bo verjetno naslednik svoječasnega znanega zagrebškega popoldanskega dnevnika »Večer«. »Poldan« se bo pečal zlasti s problemi malega človeka in bo poleg dveh romanov objavljal še razne druge zanimive in zabavne prispevke.

— **Nova cerkev v Zagrebu.** V nedeljo so v Zagrebu na svečan način blagoslovili temeljni kamen za novo cerkev v Kustošiji, zagrebškem predmestju. Blagoslovu je prisostvoval poleg številnih ministrov tudi hrvatski vojskovodja Slavko Kvaternik. Cerkev bo posvečena hrvatskemu rojaku blaženemu Nikolu Taviliču.

— **Na zagrebškem pokopališču primanjkuje prostora.** Kakor Ljubljana, se tudi Zagreb peča z vprašanjem novega pokopališča. Sedanje pokopališče na Mirogoju bo že v kratkem prenapolnjeno. Razširitev tega itak ogromnega pokopališča v smeri proti Remetam bi ne dala zadovoljive rešitve in je videti, da bodo v Zagrebu napravili še dvoje pokopališč, eno v Kustošiji in eno za Maksimirom.

— **Otvoritev proge Bologna—Trento.** V soboto je bil slovesno otvorjen elektrificirani odsek proge Bologna—Verona—Trento. Dela so bila opravljena v 18 vojnih mesecih. Otvoritvene vožnje se je udeležil prometni minister Host-Venturi z drugimi številnimi predstavniki oblasti.

— **Finska delegacija v Rimu.** Včeraj je dospela v Rim finska trgovinska delegacija, ki bo načela pogajanja o vprašanjih trgovinske izmenjave s pristojnimi italijanskimi oblastmi. Na čelu delegacije je finski zunanji minister Tauno Jalanti.

— **Dr. Conti se je vrnil v Nemčijo.** Šef nemškega zdravstva dr. Conti se je po večdnevnem bivanju v Italiji vrnil v Nemčijo. Na letališču v Rimu so se od njega poslovili zastopniki italijanskih oblasti. Pred odhodom je izrazil prof. Petragnani, generalnemu direktorju italijanskega javnega zdravstva, svoje občudovanje spričo ustvaritev fašističnega režima na področju zdravstva.

— **Smrt znanega založnika.** V Milanu je umrl 84letni založnik Sommaruga Angelo založnik znane »Bizantinske kronike«, v kateri so sodelovali slavni italijanski književniki Carducci, Scarfoglio, d'Annunzio in drugi.

— **50letnica generala Rommela.** Italijanski tisk posveča simpatična poročila o 50letnici nemškega generala Erwina Rommela, poveljnika nemških sil, ki operirajo v severni Afriki. General Rommel je bil rojen 15. novembra 1891 v Heidenheimu v Württenbergu. Izkazal se je že v svetovni vojni. V vojni na Poljskem je bil poveljnik v Hitlerjevem glavnem stanu, med pohodom v Francijo pa poveljnik neke oklopne divizije. Spomladi letos je s svojimi edinicami osvobodil ob sodelovanju italijanskih čet Cirenaiko.

— **Osijek dobi galerijo slik.** Za novo osiješko galerijo slik so darovali razni Zagrebčani okoli 100 slik in kipov, tako da je nova galerija z njimi dobila svoj temelj. Slike in kipe so spravili v mestnem muzeju na Mažuranićevem vijencu, kjer prerejajo prostore za novo galerijo. Ker ima tudi osiješka mestna občina po svojih uradih precej dragocenosti, zlasti starinskih slik, se bo galerija slik v Osijeku že v kratkem lahko še bolj izpopolnila in postala važna kulturna ustanova, kakršna po svojem namenu mora biti.

— **Zgodovinske plošče Gregorijancev** prenešene v Zagreb. Redki so, ki poznajo hrvatsko zgodovino, pisano na kamnitih ploščah, starodavnih dokazih hrvatskega narodnega življenja in hrvatskih političnih pravic. S tem pogiavjem hrvatske zgodovine so se pečali le redki učenjaki, med njimi predvsem nestor hrvatske arheologije, pok. prof. Frano Bulić. Te dni je društvo bratov hrvatskega zmaja preneslo v Zagreb spet dve dragoceni kamnitni plošči, ki govorita o zgodovini hrvatskih velikašev Gregorijancev. Plošči sta bili doslej shranjeni v cerkvici starodavnega gradu Mokrice, ki je po razmejitvi med neodvisno državo Hrvatsko in Nemčijo pripadal Nemčiji. Člani razmejitvene komisije so se že tedaj zavzeli, da bi Nemci dovolili prenos teh plošč v Zagreb, kar se jim je tudi posrečilo. Prva plošča je iz l. 1602, druga pa iz l. 1690. Obe sta izvrstno ohranjeni in sta dragocen dokaz moči in oblasti hrvatskih velikašev Gregorijancev.

— **Aprovizacijski odbori na Hrvatskem.** Merodajni činitelji so na Hrvatskem začeli akcijo, da bi v mestnih in vaških aprovizacijskih odborih sodelovali zlasti učitelji in duhovniki. Obrnili so se že na prosvetnega ministra s prošnjo, da pozove učitelje, naj ves svoj prosti čas posvete aprovizacijskemu delu, z enako prošnjo pa so se obrnili tudi na nadškofa dr. Stepinca in vse ostale hrvatske škofe, da bi tudi oni podrejeni duhovščini dali nalog, da sodeluje pri vseh aprovizacijskih akcijah. Splošno prepričanje je, da bo sodelovanje učiteljstva in duhovščine pri aprovizacijskem delu zelo koristno, saj so prav oni najboljši poznavalci razmer na deželi.

— **Obvezna oddaja loja na Hrvatskem.** Po nalogu hrvatskega trgovinskega ministra je Zajednica za promet in živino in mesnimi proizvodi te dni opozorila vse, ki koljejo živino, da morajo loj skrbno shraniti in ji ga sproti oddajati. Loj je treba razdeliti v dve skupini in sicer v jedilnega in industrijskega. Jedilni loj bo Zajednica oddajala tovarnam, ki izgotavljajo mast, da ji ga bodo primešali primerne količine, dočim bo industrijski loj v prvi vrsti uporabljala hrvatska armada, v drugi vrsti pa ga bodo dodeljevali industrijam, ki izdelujejo toaletno in pralno milo.

— **Dve nesreči.** Ivan Pavšelj, 44-letni hlapec pri špediterju R. Turku, se je včeraj peljal na visoko naloženem vozu. Bilo je že mračno, pa ni videl, da bi se moral pripogniti, ko je zavozil v skladišče; udaril je z glavo ob streho in precej resno ranjenega so morali prepeljati v bolnico. — Starši nikdar preveč ne pazijo na otroke. Enoletni sinček posestnice iz Ambrusa Jožko Gregorič, je padel s klopi pri peči in si zlomil levico. Tudi njega so prepeljali v bolnico.

Iz Ljubljane

—lj **Opozarjamo gospodinje,** da je čas prijave na »Gospodinjski dnevnik« do 20. novembra 1941. Gospodinjski dnevnik bo obsegal poleg koledarja z rubrikami za dnevno vpsovanje zdatkov še dodatek »Kaj naj danes kuham«. Obseg Gospodinjskega dnevnika bo okoli 150 strani in bo veljal Lit 20.—. Naročila sprejema knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ul. 3. Prijavite se takoj, ker je naklada omejena. 536-n

lj **Miklavž bo lahko kupoval.** Dovoljena je že prodaja na nakaznice, ki so bile te dni razdeljene. Zanimanje za blago je zdaj še celo večje kakor se zdi. Trgovine zopet oživljajo. Vendar posebnega prometa še ni. Kupci se zdaj ne odločajo tako hitro za kupčijo, ker hočejo izrabiti nakaznice čim bolj koristno. Nekatere je skrbelo, da ne bodo mogli kupovati pred Miklavžem. Zdaj pa je teh skrbi, ker niso bile najhujše, konec. Tako bo Miklavž tud letos lahko kupoval. Če ne bo preveč radodaren, se bo lahko izgovarjal, da je smel porabiti samo 40 točk.

lj— **Opozorilo trafikantom.** Združenje trafikantov bo izdalo za vse ljubljanske trafike napisne tablice, ki so potrebne za napoved dežurne službe. Doslej jih še ni izdalo, ker je prišlo do nekaterih sprememb. Zato naj trafikanti ne kupujejo napisnih tablic zasebnih izdaj. Napisi, ki jih je naročilo združenje, bodo kmalu v rokah trafikantov.

—lj **Za mestne reveže v stari cukrarni** je nakazala pisarna **A. V. Jovanovič** v Ljubljani svoj vsakoletni doprinos 300 L. Mestno poglavarstvo stalnemu dobrotniku mestnih revežev izreka najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

—lj **II. redna skupščina Dentistične zbornice za Ljubljansko pokrajino** se je vršila včeraj dopoldne v srebrni dvorani hotela Union. Izvoljena je bila nova uprava s predsednikom g. Milanom Vrantom, zobarjem iz Ljubljane. Konstituiranje nove uprave se bo izvršilo v soboto 22. t. m. Skupščina je potekla v najlepšem redu v duhu kolegialnosti in je bila pravi izraz skupnega dela in stanovse zavesti. Vse točke dnevnega rela, osobito predlogi, med temi najvažnejši »Stanovski pravilnik« so bili sprejeti soglasno. Podrobno poročilo objavimo v eni prihodnjih številk.

—lj **Zimski tečaj pri Sadjarski in vrtnarski podružnici Ljubljana I.** V sredo, 19. t. m. predava g. nadzornik Josip Štrekelj o: Pripravah za načrtne setve in nasade povrtnine in o kolobarjenju v zelenjadnem malem vrtu ter o oskrbovanju vzimljene zelenjavi. Začetek točno ob 18. uri (šestih) zvečer, Kemijska predavalnica na I. drž. realni gimnaziji v Vegovi ulici. Vstop prost.

Stanje v nogometnih prvenstvih drugod

Skoro v vseh skupinah se letos slabo uveljavljajo bivši prvaki

Ljubljana, 18. novembra

Letošnja nogometna prvenstva so v vseh evropskih središčih, kjer to izredne razmere le dopuščajo, že sredi najogorčenejše borbe za najvišjo čast prvaka. Kolikor je bilo mogoče, smo sproti zabeležili posamezne rezultate iz poedinih skupin, kakor so prihajali k nam časih z večjo, časih z manjšo zamudo — žal pa v večini primerov tako nepopolno, da ni bilo mogoče vedno podati tudi trenutno stanje v posameznih tablicah. Sedaj nam je prišel v roke dobršen pregled čez stanje v posameznih prvenstvih, sicer z nekoliko starejšim datumom, vendar pa še vedno aktualen. Iz tega pregleda povzemamo naslednje najvažnejše podatke:

V prvenstvu Ostmarke sodeluje 10 klubov, razen graškega Sturma so vsi dunajski. Z največjim uspehom se je doslej uveljavljala znana Austria, ki ji tesno sledijo Wacker, FC Wien in Rapid. Presenečа popuščanje Rapida, ki je postal, kakor znano v pretekli sezoni velikonemški prvak. Gradčani so ob začetku dobro startali, kasneje pa so močno zaostali ter so sedaj med zadnjimi. Toda tudi na koncu je družba častna, saj je med njo tudi — Admira.

Za prvenstvo igrajo tudi **Slovaki,** ki so uvrstili v najvišjo skupino 11 klubov. Zastopana so v njej moštva iz vseh pomembnejših slovaških sportnih središč. Najbolj znan klub in favorit prvenstva je bila Bratislava, toda dosedanji potek jo je močno potisnil nazaj. Bratislava je bila v preteklosti skoro vedno slovaški prvak. Vzrok popuščanja je odsotnost nekaterih odličnih igralcev, ki so bili mobilizirani in kot vojaki ne morejo več nastopati za civilni klub. Na čelu tabele je sedaj Vrutky, ki sta mu trenutno najnevarnejša tekmeca do nedavne nedelje vodeči Ružomberok in Svit. Batizovce. Jesensko prvenstvo je bilo zaključeno že preteklo nedeljo, ko je Vrutky premagal Ružemberoka 3:0.

Izredno veliko je število klubov, ki sodelujejo v letošnjem **madžarskem prvenstvu.** Iz priključenih pokrajin je bilo uvrščenih v ligo šest klubov, med njimi tudi bivši NAK iz Novega Sada, ki se sedaj imenuje Ujvideki. V ligi tekmuje skupno 16 klubov. Med novimi klubi se je najboljše znašel NAC, ki je prej sodeloval v rumunskem prvenstvu. V njem igrajo znani nekdanji rumunski reprezentativni igralci Juhasz, Kovacs, Spielmann in Bodola. Najpomembnejši letošnji uspeh je NAC dosegel, ko je pred dvema nedeljama porazil Ferencvarosa sredi Budimpešte 4:1. Ujvideki ali bivši NAK iz Novega Sada nastopa pojačan z nekaterimi igralci bivše Vojvodine in z igralci še nekaterih drugih klubov, toda njegovo znanje doslej ni bilo zadostno za kak pomembnejši uspeh. Po dvanajstem kolu je bil v vodstvu Ujpest, ki mu sledе WMFC, Szolnok, Ferencvaros in Gama. Med trojico najslabših pa so Ujvideki, Mavag in VSE Szeged.

Iz nogometnega **prvenstva Dancev,** ki so v nedeljo nastopili v mednarodni tekmi proti Nemčiji, je znano, da so jesenski del prvenstva že zaključili preteklo nedeljo in je postal prvak Boldklubben 93, ki je v odločilni tekmi premagal Kopenhagen boldklubben 1:0.

Prvenstvo **češkomoravskega protektorata** je bilo po notranjih nemirih za nekaj časa prekinjeno. V ligi sodeluje 12 klubov in je največje presenečenje pač dejstvo, da je nekdanji ljubljenec Pražanov in eden izmed vsakoletnih pretendentov za češko prvenstvo SK Sparta letos na zadnjem mestu. V vodstvu je bila ob ustavitvi Slavija, ki so ji sledili Pardubice, Kladno, ASO Olomouc in Prostejov. Doslej so bila odigrana le štiri kola.

V švedskem prvenstvu sodeluje 12 klubov in se jesenski del že bliža zaključku. Najuspešnejši so bili doslej klubi Hälsingborg, Göteborg, Norrköping, Gals in Malmö.

Izredno veliko zanimanje za domače prvenstvo je v **Belgiji,** kjer sodeluje v skupini najboljših 14 klubov. Po sedmem kolu je vodil letošnji prvak Liersche (Liege), ki mu je sledil pretekloletni prvak Beerschot, klub, v katerem igra mednarodno znani igralec Raimond Braine. Na tretjem mestu je bil Tilleur.

Tudi v **Švici** so nogometne tekme letos zelo popularne in vedno dobro obiskane. Med klubi so moči precej izenačene in tako vsako kolo prinaša novo stanje v tablici. Po sedmem kolu je vodil Cürih pred Servette, Young Fellows, Grenchen, Lugano, Grasshopers in Cantonalom. Na zadnjih mestih sta Nordstern in Chaux de Fonds.

Madžari, Švicarji in Danci so bili uspešni

V nedeljo so bile v Curihu, Lyonu in Draždanih odigrane tri mednarodne tekme, ki so se končale z uspehom za Madžare, Švicarje in Dance. V Curihu je madžarska nogometna reprezentanca porazila prvo švicarsko 2 : 1 (2 : 0), v Lyonu je drugo švicarsko moštvo premagalo reprezentanco nezasedene Francije 4 : 3 (2 : 3), medtem ko so Danci dosegli v Draždanih 1 : 1 (1 : 0), kar je treba glede na tuj teren smatrati za njih uspeh.

Triestina je celo prva

Včeraj smo na podlagi prvih poročil zapisali, da se je tržaška Triestina z nedeljsko zmago nad Modeno trenutno povzpela na drugo mesto za Romo, ki ima tudi 6 točk. Pri kasnejši kontroli pa se je izkazalo, da je količnik Triestine (7 : 2) boljši od količnika Rome (9 : 4) in da pripade vsaj do prihodnje nedelje vodstvo uspešnim Tržačanom. Je pa zelo verjetno, da ga bodo obdržali še dlje, saj igrajo v nedeljo doma proti šibkejšemu Napoliju, medtem ko mora Roma nastopiti na tujih tleh proti Fiorentini.

Stari trg ob Kolpi

— **Bela Krajina — bela.** Po deževnih dneh je zapihal sever. Vsa krajina se je pokrila s snežno odejo. Že več dni sneži in brije prava kraška burja. Nastali so zameti, ki ovirajo promet. Kmetje s strahom pričakujejo pomladi, ker niso pobrali vseh poljskih pridelkov, niti posejali pšenice. Tudi niso preskrbljeni s steljo, ker radi neprestanega snega ne morejo grabiti listja.

— **Osebna vest.** Na naši šoli že delj časa primanjkuje učnih moči. Sedaj je bil poslan v naš kraj učitelj g. Fettih Oton, ki je že nastopil svoje novo službeno mesto. Želimo mu, da bi se čim bolje počutil med nami.

— **Vodnikove knjige.** Nabiranje naročnikov za Vodnikove knjige je končano. Vsi lanski naročniki so ostali zvesti družbi. Poleg teh pa se je naročilo na knjige še 35 naročnikov.

Radio Ljubljana

Sreda, 19. novembra 1941-XX

Ob 7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Operetna glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Koncert kvarteta Jožek. 12.35: Ambrosianov trio. 13: Napoved časa, poročila v italijanščini. 13.15: Komunike glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Orkester Cetra pod vodstvom mojstra Barzizze. 14: Poročila v italijanščini. 14.15: Pestra glasba, pod vodstvom mojstra Petralia. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Slavnostni valčki. 17.35: Koncert Ljubljanskega komornega dueta (Trost, Flajs). 19: Tečaj italijanščine, poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pesmi in melodije. 20: Napoved časa, poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Koncert ritmično simfoničnega orkestra Cora. 21.35: Moderne pesmi — orkester pod vodstvom mojstra Zeme. 22.10: Godba policijskega zbora pod vodstvom mojstra Marchesinia. 22.45: Poročila v italijanščini.

Četrtek, 20. novembra 1941-XX

Ob 7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pesmi in melodije — v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Solo nastop Miloša Ziherla na saksofonu, pri klavirju Marijan Lipovšek. 12.35: Venček karakterističnih italijanskih pesmi, pod vodstvom mojstra Prata. 13: Napoved časa, poročila v italijanščini. 13.15: Komunike glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Koncert Ljubljanskega radijskega orkestra pod vodstvom D. M. Šijanca in ob sodelovanju basista Julija Betetta: Operetna glasba. 14: Poročila v italijanščini. 14.15: Prenos iz Nemčije. 14.15: Poročila v slovenščini. 17.15: Slovenska glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.47: Pestra glasba. 20: Napoved časa, poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Strapease: Kvintet harmonik pod vodstvom mojstra Beltanija. 21.10: Pestra glasba. 21.50: Simfonični koncert pod vodstvom mojstra Ferrera, v odmoru slovensko predavanje. 22.45: Poročila v slovenščini.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

FIRNEŽ star, zajamčeno pristen, naprodaj. — Ponudbe na upravo »Sl. Naroda« pod »Pristen firnež«. 1877

ODEJE od vate in puha — nove in stare — vam zašije. — Ljubljana, Marijin trg 2/II. 1668

OREHOVA JEDRCA popolnoma izčiščena, dobite naceneje v MEDARNI — Ljubljana, Židovska ulica 6. 1850

PREZGODNJA SMRT je znak slabe krvi. — Preosnovimo našo kri, če pijemo dnevno **Ambroževo medico,** ki jo dobimo pristno le v Medarni, Ljubljana, Židovska ul. 6. 1850

POHIŠTVO po naročilu in vse vrste stolov izdelujem. Politiram oprave in izvršujem vsa popravila najceneje. — Josip Zorman, Ljubljana, Breg 14. 1063

Primaria fabbrica italiana carrozzine per bambini e giocattoli cerca conoscitore articolo introdotto migliore clientela per **AFFIDARE RAPPRESENTANZA** in **Slovenia.** Esigesi capacità, referenze primo ordine. Scrivere: **Cassetta 10 B-Unione Pubblicità Italiana - BOLOGNA**

Vodeča italijanska tvornica otroških vozičkov in igrač išče pri boljših strankah vpeljanega poznavalca artikla v svrho **PREDAJE ZASTOPSTVA** za **Slovenijo.** Zahteva se sposobnost, prvovrstne reference. Pisati na:

Mošt, stopi naprej, da te krstim

Zanimiv obred v dolenjski zidanici na Martinovo nedeljo

Ljubljana, 18. novembra

Tam onstran Sela, pičlo uro hoda od št. Vida pri Stični, kjer ima g. Sever vzorno urejeno posestvo in semenogojstvo, se pričenjajo idilične dolenjske vinske gorice. Radodarna stvarnikova roka jih zaliva leto za letom s toplimi solnčnimi žarki, da zori in dozori v njih sladko grozdje. Kakor s količki preluknjane zelene preproge so posejani ti dragulji naših valovitih dolenjskih gričev preko Primskovega tja daleč doli do Kostanjevice in Trške gore, kjer si podajajo čez Gorjance roko z belokranjskimi sestricami. Mnogo znojnih kapelj kane vsako leto med vinske trte, ko opravljajo marljivi vinogradniki po svojih vinogradih naporno delo. Koliko žuljev je treba in kolikokrat si mora vinogradnik obrisati potno čelo, preden spravi grozdje v zidanico, da iztisne iz njega žlahtno kapljico! A kolikokrat je ves njegov trud, vse skrbi in vsi stroški zaman! Prihrumi nevihta, vsuje se toča, prikrade se škodljivec ali bolezen na trto, pa so splavali vsi vinogradnikovi upi po vodi.

Letos je pridelek po dolenjskih vinogradih v splošnem srednji. V nedeljo je sv. Martin krstil letošnjo kapljico. Bolj skromen je bil krst, manj vriskanja in prepevanja je bilo po zidanicah, kakor druga leta. A tisto malo veselja, kar so si ga privoščili na Martinovo nedeljo dolenjski vinogradniki s prijatelji in znanci, ko so v zidanicah krstili letošnji mošt, so pač pošteno zaslužili.

Mošt je krstil v nedeljo v veseli družbi domačih in prijateljev ugledne družine tudi g. Fran **Krašovec**, daleč naokrog znani in priljubljeni tovarnar in trgovec v št. Vidu pri Stični, tisti Francelj, ki ima poleg vseh lepih lastnosti in vrlin še gostilno »čez ulico, v domu samo za mirne goste, za pijance pa sploh ne«. S tem srčno dobrega Franceljna še daleč nismo predstavili tako, da bi ga mogli ob prvem srečanju spoznati tisti, ki ga osebno še ne poznajo, toda beseda gre o njegovem moštu in zidanici, če naj tako imenujemo lepo, vili ali planinskemu domu podobno poslopje v ličnem slogu zgrajeno na enem najlepših dolenjskih gričev med Selom in Primskovim, kjer ima tudi vzorno urejen vinograd. Malo je na Dolenjskem hribov s tako krasnim razgledom, kakor ga ima ta, tudi če so višji. Ta ni posebno visok, saj prideš od vznožja do vrha v dobrih dvajsetih minutah, odkrije se ti pa na njem prekrasna panorama vse Dolenjske, pa še Kamniških planin in dela Karavank. In na tem hribu z idealno lepo okolico in nepozabnim razgledom je zgradil naš Francelj ponosen dom-zidanico, ki ga je na Martinovo nedeljo v navzočnosti gospodarja, njegove vedno nasmejane, simpatične življenjske družice ter mnogih prijateljev in znancev Krašovčeve družine blagoslovil v št. Vidu pri Stični živeči bivši vojni kurat g. C. Marinčič. Iz srca je govoril vsem, ko je gospodarju prisrčno čestital k tako lepemu uspehu dela in teženj po napredku, želeč mu, da bi v njegovem lepem domu vrh hriba vedno vladalo tudi pravo veselje.

Blagoslovitvi doma je sledil krst mošta, drugi del te izredno prisrčne, domačnosti polne domače svečanosti, ki ostane vsem udeležencem v najlepšem spominu. Gostoljubni gospodar je stopil z veliko majoliko, polno mošta, pred mladega krstnika in ob splošni pozornosti se je pričel obred. Gospodar je bil moštu kum, ker krščenec seveda ni mogel sam odgovarjati krstniku. Takole je bil krščen mošt na vino:

Krstnik: Mošt, stopil si pred naša spoštovana obličja, da te krstimo. Je-li tako?

Kum-mošt: Tako je.

Krstnik: Odgovarjaj, a ne laži! Je-li res, da si obseden z vsakojakimi nečistimi duhovi, da tiči v tebi vsa mogoča golazen — čebele, muhe, mušice, žabe, mravlje, pajki, kobilice, črvi, polži ter vsi drugi lazeči, plazeči, leteči in plezajoči gadi in smradi? Zato so te strogo kaznovali, da se očistiš. Vrgli so te v košare in brente tlačili in mečkali so te in te prestrezali v škafe. Toda vse to ni nič pomagalo, morali so te stiskati še v stiskalnici, da so ti pokale vse kosti in da si krvav pot potil, pa se še nisi poboljšal. Zato so te vrgli v globoko klet, da bi te vsaj tema privedla na pravo pot. Toda tudi v nji si razsajal in brundal kakor star medved; da te niso držali močni železni pazniki, bi jo bil že davno popihal, da bi te niti sam vrag ne mogel ujeti. Povej torej, mošt, ali si končno vendarle prišel k pameti, si-li pripravljen odpovedati se nečistemu duhu in nemirnemu življenju ter postati vreden in dostojen današnjega praznika?

Kum-mošt: Sem.

Krstnik: Prepirljivec si, zelo nagle jeze in hudobnež, ljudi zapeljuješ v prepir in pretep, po cestah jih valjaš in v jarke mečeš, glave jim mešaš, da postanejo prepirljivi ter bojeviti, po želodcih jim razsajaš in na dan siliš iz njih ter tako hodnike, sobe, obleko in pohištvo ponesnažiš in zasmradiš... Čuj, torej, mošt, ali hočeš tudi v bodoče vtikati svoj nos v take in podobne grdobije ali pa se boš tega izogibal?

Kum-mošt: Izogibal se bom.

Krstnik: Sladki mošte! Ti živiš razuzdano. Kolikokrat si že posetil in sprejel gospodične hčerke svojega rojaka studenca in se z njimi skrivaj pajdašil. Pomisli samo, da se tako življenje ne spodobi za tistega, ki je izbran, da nam predstavlja najmočnejšega v družbi. Hočeš-li opustiti to razuzdano življenje in izogibati se teh studenčevih hčera?

Kum-mošt: Hočem.

Krstnik: Ali nam torej svečano obljubiš, da boš v bodoče samo razveseljeval srca, zbijal šale, krepil telo, zabaval družbo, hrabril junake, tolažil žalostne in obupane ter izogibal se vseh grdobij?

Kum-mošt: Hočem.

Krstnik: Hvalimo te torej, o vsemogočni bog, da si nam poplačal dolgotrajni trud naše mile domovine, blagoslovil delo in napore naših marljivih težakov-vezačev, kopačev, trgačev, stiskačev in da si napravil iz tega nečistega in nemirnega nevernika čisto, močno, mirno in dobro vino. Prosimo te obenem, da ga navdahneš z blagorodnim in čistim duhom, da mu ne bo več škodovala zapeljivost tega drznega zapeljivca studenca, temveč da ostane čist in nedolžen ter da se ne pokvari, marveč da bo močan, dober in miren, kakor so bili njegovi predniki, razen tistega njegovega deda iz leta 1864, ki ni nikoli pokazal veselega lica, temveč se je vedno držal kislo in čemerno, kakor da sonce nikoli ni posijalo nanj. Ushiši to pobožno molitev, o milostivi bože, kakor zdaj tako tudi na veke vekov — amen.

Mošte, stopi naprej, da te krstim!

Mošt, jaz te krstim na vino v imenu tistega, ki te je ustvaril in v imenu patrona sv. Martina in duha, ki od njega mošt vre. Evo ti soli, da ne bo od tebe nikogar glava bolela. Mir bodi vedno s teboj, da boš vedno poln duha in moči.

Za zaključek obreda pa še priložnostne litanije:

Dobra kapljica
Dobro zelje s slanino
Dobra tolsta goska z blinci
Dobra pečenica
Draga kupica
Dragi poliček
Dragi literček
Draga čutarica
Draga bariglica
Draga majolika

Okrepčaj nas!

Slabe vinske letine
Praznega soda
Prazne kupice
Praznega poliča
Prazne čutare
Prazne bariglice
Prazne majolike
Filoksere ostre
Peronospore hude
Nevihte nevarne
Toče debele
Mraza strupenega

Reši nas!

Dražba brez blaga in kupcev

Na dražbah zarubljenih predmetov vlada zastoj, ker ljudje rešijo skoraj vse predmete pred dražbo

Ljubljana, 18. novembra

Dražbe so vselej eden tistih precej zanesljivih »barometrov«, ki nam nudijo pogled za kulise socialnega življenja. Že zato bi vsaka dražba zaslužila pozornost kot dogodek in ne le kot prodaja in nakup. Seveda pa niso vse dražbe enakega značaja. Tako se dražba najdenih predmetov zelo razlikuje od dražbe zarubljenega blaga. Precej podobni sta si pa dražbi zastavljenih in zarubljenih predmetov. Z njima zopet ne moremo primerjati dražbe zapuščinskih predmetov. Razne dražbe bi lahko delili v redne in izredne; med redne dražbe spadajo tiste v zastavljalnici in one v skladiščih zarubljenih predmetov. Izrednih dražb, n. pr. zapuščenih predmetov kakor tudi dražb v trgovinah je pri nas sorazmerno malo. Nedavno so dražili zapuščino uradniške vdove, ki je nenadno umrla. Udeleženci so bili precej razočarani; kdove, kaj vse so pričakovali, kakor da uradnik lahko zapusti cel muzej ali vsaj pohištva in opreme za tri bale. Prilika je bila redka, zato je bilo razočaranje tem večje.

Toda zdaj so obiskovalci dražb pogosto razočarani tudi na drugih dražbah ali pri ogledu blaga, namenjenega za dražbo. Tako imajo zopet nekateri ljudje priliko vzdihovati o »starih časih«, češ, kako imenitne dražbe so bile včasih, ko je bilo vse zastavljeno in zarubljeno... Tedaj pa tudi ni skoraj nihče dražil blaga na dražbah in se je nekaterim udeležencem zdelo, da so prišli k Miklavžemu obdarovanju.

Tiste čase so skladišča zarubljenih predmetov nudila sliko tihožitij, ki bi jo res kazalo spraviti na platno. Slikarji, ki radi slikajo tihožitja, so zamudili priliko, kakršna se jim morda v tem stoletju ne bo več nudila. Sicer bi tudi sedanja »tihožitja« se vedno zaslužila, da bi jih ovekovečili, čeprav so skladišča skoraj prazna. Le zelo redki predmeti še dočakajo dražbe, a kolikor jih je že v skladiščih, nudijo vtis, kakor da zdehajo in da jim je ostala na koncu življenja le tiha resignacija. To je nekakšna naplavina kdove kakšnih brodolomov. Zbrali so se predmeti tako različne svoje zgodovine, a skupne usode, da čakajo v skladišču na kupce. Dokler so shranjeni tako, so na dopustu, a prej ali slej romajo nazaj v življenje in med njegove nevarnosti ter morajo zopet tvegati, da bodo še kdaj zarubljeni.

Pred leti je bilo skladišče zarubljenih predmetov v »Mehiki«, v mestni baraki na vogalu Bohoričeve ulice in Šmartinske ceste. Nekaj časa so dražili zarubljene predmete tudi na dvorišču hiše mestnega pogrebnega zavoda na Ambroževem trgu. Zdaj je pa skladišče zarubljenih predmetov za račun mestne občine v cukrarni. V tisti cukrarni, ki je že toliko doživela. Na srečo ne more govoriti, kajti prav je, da marsikaj pokriva molk. Po stopnišču, ki vodi ob mestnih socialnih zavodih, pridemo tudi v dvorano, kjer čakajo na odrešenje zarubljeni predmeti. Redni obiskovalci dražb ne prezro razglasa, kdaj bo zopet »zapel boben«. V resnici gre brez bobna in tudi velikega zvona ni treba. Kupcev je še vedno preveč. Na teh dražbah je nastal zastoj. V razglasu napovedo dolgo vrsto pisalnih miz in raznega pohištva; obiskovalec dražb že prečita s posebnim zadoščenjem seznam zarubljenih predmetov. Ko bi pa rad videl vse to bogastvo, ki išče drugega gospodarja, najde skladišče prazno. Dražbe še ni bilo, predmetov pa tudi ni več. Tako je: dokler ne povzdigne glasu izklicatelj ter ne napove, da se je dražba začela, še vedno lahko pride rešitelj, da reši ter odreši svojo bivšo lastnino. Poseči je treba samo v žep. Zdi se, da to vendar ni tako težko kakor nekateri mislimo, sicer bi bile dražbe bolj živahne. Ljudje imajo denar. Če ga »slučajno« niso imeli, ko je prišel v vas eksekutor, ga imajo pozneje, kar je glavno. Zdaj vsak ceni vse, kar ima, da zna denar najti, čeprav bi ga moral izgrebsti deset klafter globoko.

Tako se nam je zdel dražilec na zadnji dražbi v cukrarni zamišljen in melanholičen. Zbrali smo se trije, kolikor jih je treba najmanj, da se dražba sploh lahko začne. Toda naprodaj sta bila le dva predmeta. Dražiti morajo najmanj trije, da lahko pride do predpisane dražbene ceremonije. Dražiti pa je nameraval le eden tehtnico, kakršne vidimo po drogerijah in lekarnah. Naprodaj je bila še stenska ura in dražila bi jo najbrž dva ob primernem zanimanju tretjega. »Občinstvo« se je žalostno oziralo po bogastvu, ki je še čakalo v skladišču svoje usodne ure. Menda je bil najbolj vreden občudovanja usnjeni naslonjač, ki je bil svoje dni poudarek elegance in dostojanstva bančnega prostora. Poreklo »gašperčka« je pa najbrž mnogo bolj preprosto. Med skromno šaro je budila pozornost še lovska puška, ki bi pa menda prav dobro dopolnjevala muzejsko zbirko. Vse drugo je učinkovalo na gledalce tako, da si niso mogli zapomniti, kaj so videli, skrinje, ki bi jih težje spravili v muzej, in podobna šara. Na vse to je gledala s stene karikatura upokojenega občinskega uradnika. Kako je zašla tja?

Ko bi se naj dražba začela, ni bilo dovolj dražilcev. Izklicatelj je čakal predpisani čas in se skliceval na predpise spričo želje, naj bi prodal tehtnico. Zaključil je tako rekoč dražbo, ki je ni niti bilo. Popravite si, torej, naslov tega članka sami, približno tako: Dražba, ki je ni bilo. Razšli smo se žalostni, le reporter je bil zadovoljen samo pri sebi kakor vselej.

IZ ŠOLE

Učitelj: »Janezek, to nalogo je delal spet tvoj oče čisto sam!«

Janezek: »O ne, gospod učitelj, sam pa že ne. Jaz sem mu malo pomagal.«

Italijanska težka industrija

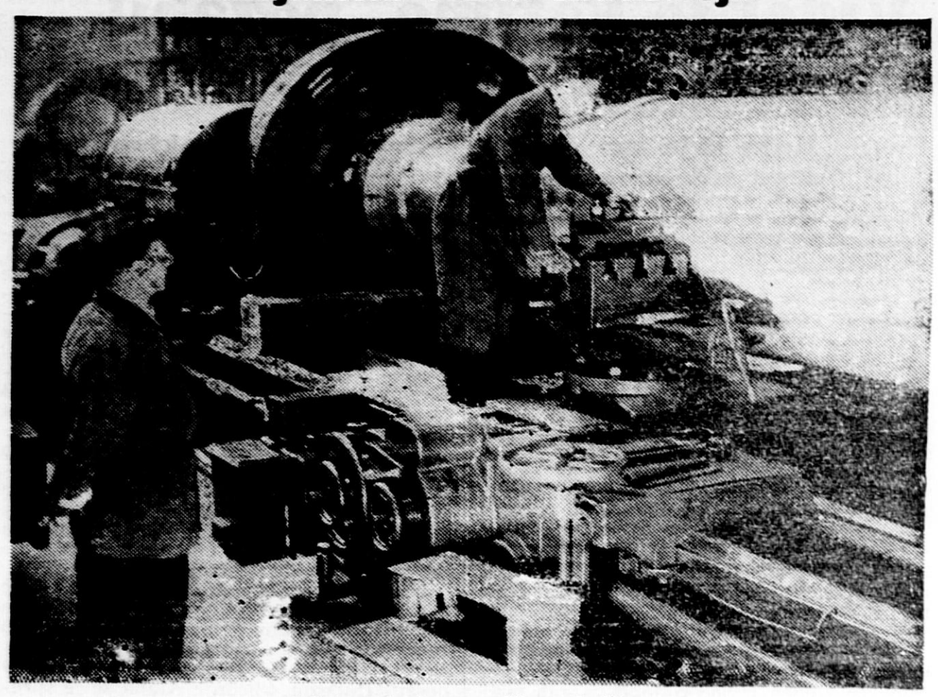

Izdelovanje topov velikega kalibra

Slaba letina tobaka v Turčiji

Tobak igra v turškem narodnem gospodarstvu važno vlogo

Zaradi neugodnega vremena in pomanjkanja delovnih moči je bila letošnja letina tobaka v Turčiji po količini in kakovosti znatno slabša od lanske. Delovnih moči primanjkuje v Turčiji zato ker ima pod orožjem mnogo rezervistov. V Izmirskem okrožju kjer pridela Turčija največ tobaka, je znašal letošnji pridelek okrog 28.000 ton, lani pa 34.000. V Samsunskem okraju in drugih črnomorskih pokrajinah so pridelali letos okrog 19.000 ton tobaka, lani pa 24.000 ton. Ker je imela Turčija iz prejšnjih let samo okrog 6.000 ton tobaka, je jasno, da to ne bo moglo vplivati na cene izvoženega turškega tobaka.

Turčija je ne glede na vojno ohranila svoja dosedanja največja odjemalca tobaka, namreč Nemčijo in Združene države. Večji nemški nakupi so v celoti nadomestili izpadek na manjših odjemalcih. S sedanjim položajem turške ponudbe je končano več let trajajoče razdobje nesorazmerja med ponudbo in povpraševanjem po turškem tobaku, ko je nadprodukcija neprestano pritiskala na cene izvoženega tobaka. Sedanji položaj je bil dosežen s sistematičnim omejevanjem posevkov in zopetnim oživljanjem izvoza začenši od leta 1934. Združene države že od nekdaj uvažajo mnogo turškega tobaka in to je jamčilo doslej Turčiji za precejšnjo trgovsko politično neodvisnost od Evrope. Kakor v bivši Grčiji je igral tudi v Turčiji tobak važno vlogo v trgovinski politiki.

Ker so se osredotočali ameriški nakupi v prvi vrsti na kvalitetne turške dobave, je odpadel na Združene države glavni del izvoza turškega tobaka. Šele ko se je Amerika umaknila s turškega trga so bili dani trgovinsko-politični pogoji za močnejšo orijentacijo turškega gospodarstva na Evropo, prav tako, kakor so se morali Grki zaradi pomanjkanja drugih velikih odjemalcev tobaka nazadnje v celoti zateči k evropskemu gospodarstvu.

Mercatova globusa

V knjižnici italijanskega mesta Urbania skrbno hranijo dva stara Mercatova globusa. Ime Mercatos je bilo po običaju stare dobe latinizirano. Slavni zemljepisec, ki se je imenoval tako in ki je bil rojen v Flandriji, se je namreč pisal prvotno Gerhart Kramer. Njegovo ime spravljajo navadno manj v zvezo z nastankom globusa kakor z načinom upodabljanja zemlje na zemljevidih v obliki razvitega celindra, imenovanega tudi po njem.

Oba globusa, globus zemlje in neba je izdelal v lobanji leta 1541 ali 1551. Bila sta takrat višek matematično zemljepisne vede in še zdaj sta velika redkost muzeja. Italijansko mesto Urbania bo proslavilo te dni 400letnico, ko je dobilo v svojo knjižnico ta slavna globusa.

Tudi živali sanjajo

Splošno imajo sanje za privilegij človeka, ki izraža v njih svoje vtise, skrite želje in sredstva, toda tudi nekatere živali imajo poseben dar sanj. Pri psu, zlasti pri lovskem, lahko opazujemo, kadar spi, kako premika noge in glavo, kakor da teče za zajcem, večkrat pa tudi zalaja ali zatuli. Poznavalci zatrjujejo, da lahko po kretnjah spoznamo, kaj pes sanja, da teče za zajcem ali za lisico. Včasih imajo psi tudi težke sanje, da so izčrpani in potrti, ko se zbude.

Naravoslovec Schmid pravi, da sanjajo tudi lisice. Do tega sklepa je prišel na podlagi opazovanj, ko je ugotovil, da tudi speča lisica giblje z nogami in glavo. Tudi ptice včasih sanjajo. Nekatere ptice pevke drže glave v spanju pod krili in tiho pojo kakor v sanjah. Človeku se večkrat zgodi, da začne vspanju mahati z rokami ali brcati, da pade s postelje ali kaj podobnega. Tudi pri živalih taki pojavi niso nič posebnega. Pač pa ne vidimo pri reptiljah, amfibijah, ribah in mehkužcih nobenih znakov, ki bi kazali na to, da lahko tudi sanjajo. Sanje so torej privilegij človeka in višjih vrst živali.

Veliki nakupi volne

Ameriška vlada je kupila v Avstraliji 125 milijonov funtov volne. Približno enako količino volne namerava Amerika kupiti v Južni Afriki na račun Angležev. V kolikor dopuščajo prometne možnosti, bo volna poslana v Ameriko kjer bo vskladiščena. Tudi južno-ameriški proizvajalci volne imajo izglede, da bodo lahko svojo letošnjo prodajo volne v primeri z lansko zvišali približno za 10 odstotkov.

Nov tip lokomotive

Nedavno so imeli na švicarskih železnicah prvo poskusno vožnjo z novo lokomotivo. Gre za termo-električno lokomotivo, ki ima turbo generatorje na gorilni plin. Lokomotiva tehta 92 ton in njena kapaciteta 2.200 HP. Nova lokomotiva pomeni veliko izpopolnitev in nov uspeh švicarske industrije. Lokomotiva je namenjena v prvi vrsti gorskim železnicam. Njena hila povzročile novo omejitev.

Trgovinska pogodba med Kanado in Brazilijo

Med Kanado in Brazilijo je bila sklenjena trgovinska pogodba, zasnovana podobno kakor pogodba med USA in Argentino na temelju največjih ugodnosti, v kateri so pa na obeh straneh določene s pogodbo razne izjeme. Tako ima Kanada, kakor doslej, tudi v bodoče pravico vzdrževati trgovinske stike z Anglijo in dominioni v okviru ottawskih preferenc, dočim si je Brazilija na drugi strani izgovorila privilegirane carine v gospodarskih stikih z južnoameriškimi sosedi. Kontrola nad izvozom zlata med obema državama je bila s pogodbo odpravljena. Pogodba bo veljala dve leti.

PROKLETSTVO DEMANTA

79

Roman

— Cuckolde, zabeležte obtožbo tega mornarja.

Ker sem okleval, mi je stražmojster prijazno pomagal:

— Ne dajte se begati, dragi moj, tu stojite pred možmi, ki vam hočemo samo pomagati, če je pravica res na vaši strani. Redarja potrjujeta, da ste bili napadeni. Ali gre za osveto ali za poskus tatvine? Ali poznate napadalca?

— Ne, gospod.

— Torej gre za poskus tatvine... Pišite, Cuckold. Poskus tatvine na javnem mestu.. Vaše ime, tožitelj?

— Jim Perkins, — sem odgovoril samozavestno.

— Dobro. Na kateri ladji služite?

— Na »Humbugu« — kapitan Wright.

Manzana, ki je zdaj že razumel in dokaj gladko govoril angleški, je stopil k redarju, rekoč:

— Ta mož laže. Ne piše se Perkins, temveč Edgar Pipe in prihaja iz readingske kaznilnice. Tolovaj je, lopov... Če hočete biti obveščeni o njem, se lahko obrnete na policijski urad Coventry.

— Res je tako, — je pritrdil Bill Sharper z bolestnim glasom, podpirajoč z levico svojo zateklo desnico.

Redar me je srepo pogledal in vprašal:

— Kaj morete odgovoriti na to?

— Oba nesramno lažeta, — sem odgovoril samozavestno. — To sta velika lopova, ki imata na vesti mnogo zločinov. Če dvomite o tem, zadostuje poslati redarja v Swan hotel v Padingtonu in izkazalo se bo, da govorim resnico.

— To še ne pojasnjuje, zakaj sta vas napadla.

— Zato, da bi me okradla, gospod.

Stražmojster, ki ni ničesar razumel, je udaril z nogo ob tla in dejal začudeno:

— Vse to je zelo sumljivo. Zdi se mi, da ste vsi trije veliki lopovi... in...

— Če sploh moremo tu govoriti o lopovu, je to tožitelj Edgar Pipe, — je vzkliknil Bill Sharper. — Kar vprašajte ga, zakaj je sedel v readingski kaznilnici. Vprašajte ga tudi, kaj je napravil z demantom.

— Ta človek je blazen, — sem ugovarjal. — Smatra me za nekoga drugega. Reči ne morem nič drugega, nego da sem Jim Perkins, mornar na ladji »Humbug«, ki ji poveljuje kapitan Wright. Pripominjam, da sta me hotela ta dva lopova okrasti in zato dvigam proti njima obtožbo. Obtožujem ju tudi, da se pečata s trgovino. ki je po zakonu strogo prepovedana.

— Demant! Povejte mi, kaj ste storili z demantom! — je zaklical Manzana in mi zagrozil s pestmi.

Stražmojster je bil ves zbegan. Posvetoval se je z enim izmed redarjev, potem pa še z zapisnikarjem. In končno je dejal:

— Ta zadeva ne spada v mojo stroko. Preveč zamotana je. Sicer pa mislim, da bi bilo treba odrediti preiskavo, da se ugotove osebni podatki tožitelja in obtožencev. Podpišite tri odloke o aretaciji, Cuckolde... Vse tri lopove je treba odvesti na policijsko ravnateljstvo v City.

Zdelo se mi je, da moram protestirati.

— Oprostite, gospod, — sem dejal, — glede moje osebe lahko ugotovite vse kar tu. Zadostuje, če pošljete redarja na ladjo »Humbug«.

— Molčite! — je zarohnel stražmojster. — Ni moja stvar poslušati vaše nauke. Iznebiti se hočem čim prej te lopovske družbe.

Proti temu se ni dalo ugovarjati. Moral sem se ukloniti.

Ta čas, ko sem z Billom Sharperjem in Manzano vstopal v policijski omnibus, kjer so že sedeli štirje redarji, so mi rojile po glavi najrazličnejše misli in načrti.

Dobro sem pretehtal in premislil svoj kočljivi položaj in prišel sem do zaključka, da bi me mogel rešiti samo pobeg, kajti Sharperjeve in Manzanove izpovedbe bi bile najbrž spravile na dan afero ukradenega demanta. Čeprav bi mi ne bili mogli ničesar dokazati, bi bila gotovo uvedena preiskava in nazadnje bi bil izročen v roke radovednih uradnikov, ki bi se bili sporazumeli s francosko policijo. Bil bi sicer tajil, toda demant kot korpus delicti, ki sem ga imel pri sebi ali bolje rečeno v sebi, bi me bil končno izdal.

Ah, krasne sanje, kako daleč so bile od uresničenja. Namestu, da bi se bilo razširilo, se je obzorje vedno bolj ožilo okrog mene in ječa me je znova čakala na koncu soteske, kamor me je bila zagnala usoda.

Ves čas vožnje me je prebadal Sharper z groznimi pogledi sovraštva, vmes ja pa večkrat zagodrnjal nekaj grozilnih besed še moj bivši pajdaš. Boj bi se bil gotovo v glavnem med njim in menoj. moja obrambna sredstva so bila zelo slaba in končno bi bil podlegel jaz.

Prispeli smo na policijsko ravnateljstvo.

Tam so nas zaprli v temne celice in čakali smo, kdaj stopimo pred glavnega inspektorja, da bi nas zaslišal. Slučajno je bil odsoten. Poklicali so ga bili v okolico Londona in vrniti bi se moral šele drugo jutro.

Tako bi moral preživeti dvanajst ur v neznosni družbi Billa Sharperja in Manzane, ki sta me neprestano psovala in mi grozila. Bill Sharper, ki ga je roka hudo bolela, je bil najbolj hud name.

— Podla duša, to mi boš drago plačal! — je rohnel name. — Dam te obesiti ali pa poginem sam. Če ne store tega oblasti, boš imel opraviti z menoj!

— To vam ne bo nič koristilo, — sem odgovoril. — Če me morate uničiti, ne pozabite, da imam tudi jaz v rokah nekaj, za kar bi vas takoj poslali v ječo, kjer bi morali poganjati mlinsko kolo.

Urejuje: Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno: Fran Jeran — Za inseratni del lista: Oton Christof — Vsi v Ljubljani